Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

5-йил чиқиши.
30 ИЮЛЬ 1970 й.
ПАЙШАНБА
№ 178 (1546).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1970 ЙИЛ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ ПРОПАГАНДА ҚИЛИШНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг «Қишлоқ хўжалиги соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари» деган қарорида уқдириб ўтилдики, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш борасидаги улкан вазифаларни ҳал этиш, партиянинг, барча партия ташкилотларининг катта куч ва ғайрат сарфлашини, уларнинг сиёсий ва ташкилотчилик фаолияти савиясини оширишни талаб қилади. КПСС Марказий Комитети Пленуми қарорларини меҳнаткашлар ўртасида пропаганда қилишни моҳирлик билан кенг равишда ташкил этиш ва чуқур ўрганиш шу қарорларни муваффақиятли амалга оширишнинг муҳим шартидир.

Марказий Комитет Пленуми материалларини ишчилар, колхозчилар ва хизматчилар орасида тушунтириш борасида республика партия ташкилотларида муайян иш қилинди. Кўп жойларда агитатор-пропагандист кадрлар билан семинарлар ва инструктив кенгашлар ўтказилди. КПСС Марказий Комитетининг, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ва область партия комитетларининг пропагандист группалари Пленум материалларини меҳнаткашлар коллективлари орасида тушунтириш борасида ижобий ишлар қилдилар.

Қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш тўғрисида, совет халқининг фаровонлигини ошириш ҳақида партиянинг жуда катта ғамхўрлиги шаҳар ва қишлоқ меҳнатчиларининг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини янада кучайтириб юборди. Янгиариқ ва Пахтакор районлари деҳқонларининг, Поп районидаги В. И. Ленин номли ва Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозларининг пахта ва чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни комплекс механизациялаш тўғрисида бошлаб берган ташаббуслари ҳамма жойда кенг равишда қўллаб-қувватланди.

Шу билан бирга КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг материаларини пропаганда қилиш ишида камчиликлар бор. Республиканинг бир қанча областлари ва районларида бу жуда муҳим сиёсий ишни авж олдиришда сусткашлик қилинмоқда.

Самарқанд, Сурхондарё областларининг, Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг кўпгина партия ташкилотларида меҳнаткашлар орасида агитация-пропаганда ишлари тузук авж олдирилмаётир. Колхозчиларнинг, совхоз ишчиларининг, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг бир қисми Марказий Комитет Пленуми қарорларининг мазмунини яхши билмайди. Пленум материалларига бағишлаб лекциялар, докладлар, сиёсий ахборотлар ва суҳбатлар кам ўтказилмоқда, кўпинча булар ғоявий-назарий жиҳатдан паст савияда ўтмоқда, Пленум материаллари ҳар бир кишига етказилмаётир. Кўрсатмали агитациянинг турли воситаларидан, шунингдек радио, телевидение ва матбуотдан етарли равишда фойдаланилмаётир. Раҳбар партия, совет, касаба союз ва хўжалик ходимлари агитация-пропаганда ишига кам тортилмоқда.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Қишлоқ хўжалиги соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари» тўғрисидаги докладини ва КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг қарорларини меҳнаткашлар коллективларида кенг ўрганиш ва тушунтиришни таъминлаш вазифасини юклади. Шу мақсадда барча колхозлар ва совхозларда, бўлимлар, бригадалар ва фермаларда, корхоналарда, муассасалар ва ташкилотларда, ўқув юртларида докладлар, лекциялар, сиёсий ахборотлар ва суҳбатлар ташкил этиш керак. Корхоналардаги, колхозлар ва совхозлардаги кўрсатмали агитацияни КПСС Марказий Комитетининг Пленуми қўйган вазифаларни бажаришга бағишлаш зарур.

Ишлаб чиқаришда ҳам, аҳоли яшаб турган жойда ҳам аҳолининг барча табақалари орасида агитация ва пропаганда ишларини кучайтириш керак. Марказий Комитет Пленуми материалларини пропаганда қилиш, меҳнаткашларни қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш учун курашга сафарбар қилишга, бу йилги юбилей йилининг планлари ва мажбуриятларини бажаришга, беш йилликни муддатидан олдин туғаллашга, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун курашга сафарбар қилишда ёрдам бериши лозим. Партия Комитетларининг, касаба союз, совет ва хўжалик органларининг раҳбар ходимларини, илмий ходимларни, қишлоқ хўжалик мутахассисларини, энг яхши агитатор, пропагандист кадрларни КПСС Марказий Комитети июль Пленуми ҳужжатларини пропаганда қилишга тортиш керак.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пропаганда ва агитация бўлими областларга пропагандистларнинг группаларини мунтазам равишда юбориб туриши, сиёсий докладчиларга, пропагандистларга, лекторларга КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари асосида қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг актуал масалаларига доир материаллар юбориб ёрдам бериб туриши лозим.

Область, шаҳар ва район партия комитетларига, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетига, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советига, Ўзбекистон ССР «Билим» жамиятига пропагандистлар, лекторлар, сиёсий докладчилар, сиёсий ахборотчилар ва агитаторлар билан инструктив кенгаш—семинарлар ўтказиш, уларни Пленум ҳужжатларини чуқур тушунтиришни, пропаганда қилишни ўрганишни таъминлайдиган зарур материаллар билан қуроллантириш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг телевидение ва радио эшиттириш Давлат комитети, республика, область ва район газеталари ҳамда журналларининг редакциялари, Ўзбекистон телеграф агентлиги КПСС Марказий Комитети июль Пленуми материалларини пропаганда қилишни кучайтиришлари, Пленум қарорлари қандай амалга оширилаётганлигини мунтазам ва кенг ёритиб боришлари, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини янада юксалтириш, беш йиллик топшириқларини тўла ва ошириб бажариш учун илғор коллективлар олиб бораётган курашни атрофлича ёритиб беришлари зарур.

ЯНА УЧ МАМЛАКАТ

Жаҳоннинг кўпгина мамлакатлари экинзорларида Тошкентдаги «Ташхимсельмаш» заводида тайёрланган «ОТН-8-16» маркали пуркагич машиналар унумли ишлаб турибди.

Бугун

Судан, Ҳиндистон, Тунис мамлакатлари ҳам бу машинасозлик корхонасининг мижозлари бўлиб олишди. Заводда ана шу мамлакатларга етказиб бериладиган машина партиялари тайёрлашга киришилди.

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ БИР КУНИ

Бугун

СУНЪИЙ МЎЙНАДАН

Охунбобоев номли бош кийимлар фабрикасида сунъий мўйнадан эркаклар телпаги тикишга киришилди. Москва ва Киевдаги корхоналардан келтирилаётган хом ашё телпак учун жуда қулай. Фабрика коллективи шу йилнинг охиригача республика аҳолисига ана шу янгиликдан беш минг дона етказиб бериш ниятида. Янги маҳсулот табиий мўйнадан тикилган телпаклардан қолишмайди. У ўзининг чиройлилиги, пишиқлиги ва арзонлиги билан ҳаммага манзур бўлади.

Коллектив буни амалга ошириш учун турли изланишлар олиб борди. Инженер-техник ходимлардан иборат группа Москва, Ленинград, Иваново шаҳарларида ижодий командировкада бўлиб, янги маҳсулотлар тайёрлашни ўрганди.

КЕЛГУСИ ЙИЛ МЕБЕЛЛАРИ

Ўзбекистон мебель саноати бошқармаси Республика халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси биносида келгуси йилларда ишлаб чиқариладиган янги мебелларнинг ярмаркасини ташкил қилди. Бу ерда Тошкент, Олмалиқ, Янгийўл ва бошқа шаҳарларда ишлаб чиқарилиши ўзлаштирилаётган янги хил мебеллар намойиш қилинмоқда. Улар орасида гарнитурлар, шкафлар, стол-стуллар, жавонлар ва болалар мебелларигача бор.

Бугун

ярмаркада саноат корхоналарининг маъмуриятлари билан савдо ташкилотларининг ходимлари келгуси йил учун шартномалар тузишга киришдилар. 5 августгача давом этадиган бу ярмаркада бир неча миллион сўмлик маҳсулот учун шартнома тузилади.

ҲИММАТ

Саноат корхоналари бошқармасига қарашли ишлаб чиқариш муассасалари норуда материаллар, йиғма темир-бетон конструкциялари, қоришма учун зарур бўлган маҳсулотлар тайёрлаб бериш миқдорини йил сайин кўпайтиришга эришмоқда. «Главташкентстрой»нинг бу бошқармаси корхоналари ўтган сўнгги олти ойдан кўпроқ вақт давомида қурилиш материаллари ишлаб чиқаришни қарийб ўн етти процентга оширдилар.

Эришилган муваффақиятларни янада мустаҳкамлашга ҳаракат қилаётган бошқарма корхоналарининг меҳнатсевар коллективлари йиллик план топшириқларини муддатидан саккиз кун олдин бажариш тўғрисида қўшимча мажбурият олдилар. Бундан ташқари бу корхоналар ўз оталиқларига олган ташкилотларга катта ёрдам кўрсатиш истагини билдиришди.

Жумладан, улар республика Қишлоқ қурилиши министрлиги ҳамда «Главколхозстрой» каби ташкилотларга қишлоқларда зарур объектларни қуришда фойдаланиш учун ўн тўққиз минг тонна йиғма темир-бетон конструкциялари, йигирма минг куб метр керамзит, шунингдек, бир юз тўқсон минг тонна қум етказиб берадилар.

АВТОМОБИЛЧИЛАР МАЖБУРИЯТИ

Республика қишлоқ хўжалик министрлигига қарашли «Узсельавтотрест» коллективи қишлоқ хўжалигига берилаётган ёрдамни янада кучайтириш мақсадида қўшимча имкониятларни излаб топди.

Маршрутлардан унумли фойдаланиш, транспортларнинг бўш юришини қисқартириш, юкларни ортиш ва туширишда янги методлардан фойдаланиш ҳисобига тўрт миллион олти юз олтмиш минг тонна-километр қўшимча иш бажариш мумкин.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ АРАФАСИДА

Шу кунларда, Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти абитуриентлар билан жуда ҳам гавжум. Кириш имтиҳонларига тараддуд кўраётган ёшлар орасида ҳарбий хизмат бурчини ўтаб келган солдатлар, меҳнат фронтида чиниққан йигит-қизлар ва ўрта мактабларни аъло ва яхши баҳолар билан тугатган ёшлар бор.

Бугун

институт ўқув ишлари бўйича проректор М. Сайдаматов мухбиримизга қуйидагиларни маълум қилди:

— Институт педагогика коллективи студентларнинг навбатдаги партиясини қабул қилишга қизғин тайёргарлик кўрмоқда. Шу кунга қадар олинган аризалар тўрт мингдан ошиб кетди. Ҳар бир ўринга беш киши тўғри келмоқда. Ҳужжатларини топширганлар ўн саккизта ихтисослик бўйича ўқиш истагини билдирганлар. Педагогларимиз абитуриентлар учун турли фанлардан консультациялар ўтказмоқдалар. 1 августдан бошлаб кириш имтиҳонлари бошланади.

Биз бу кунни сабрсизлик ва ҳаяжон билан кутмоқдамиз. Чунки студентлар сафига яна саккиз юз қирқ киши қўшилади. Улар Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Сурхондарё, Қашқадарё ва бошқа областларнинг ёшлари вакилларидир.

Шаҳримиздаги офсет фабрикасининг матбаачилари беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари адо этиш борасида баракали меҳнат қилаётирлар. Корхонанинг кўпгина пешқадам ишчилари йиллик топшириқларини бажариб бўлғуси йил ҳисобига меҳнат қила бошладилар.

СУРАТДА: корхонанинг ана шундай пешқадам печатниги ленинча беш йиллик зарбдори ёш коммунист Мальвина Суслина.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА

Бугун

ШАҲРИМИЗДАГИ ҚОҒОЗ КОМБИНАТИНИНГ ДАВЛАТ БАНКАСИ ҲИСОБИДА — ЙИРИК РАҚАМ — БЕШ МИЛЛИОН РАҚАМИ ПАЙДО БЎЛДИ. КОРХОНА ЙИЛ БОШИДАН БЕРИ БЕШ МИЛЛИОН СЎМЛИК ҚОҒОЗ МАҲСУЛОТЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРДИ ВА РЕАЛИЗАЦИЯ ҚИЛДИ.

Коллектив аъзолари мактаб ўқувчилари учун кўплаб дафтарлар ишлаб чиқармоқдалар. Тайёрлангая 38 миллионта дафтар савдо тармоқларига етказиб берилди.

Ҳозирги кунларда комбинатнинг барча цехларида ишчи йиғилишлари бўлиб ўтмоқда. Комбинат ишчилари илгари зиммага олган мажбуриятларини қайта кўриб чиқиб, янгидан-янги тадбирларни белгиламоқдалар. Корхонада КПСС-нинг XXIV съезди шарафига беш йиллик топшириқни 6 ноябргача, йиллик топшириқни эса 25 декабргача бажаришга қарор қилинди.

ТУРИСТЛАР ОҚИМИ

Ҳар йили ёзда серқуёш республикамизга минглаб чет эллик туристлар меҳмон бўлиб келишади. Улар Тошкент, Бухоро, Самарқанд, Хева каби шаҳарларнинг тарихий ёдгорликлари билан танишадилар, Фарғона водийсининг шифобахш, сўлим табиати қучоғида сайр қиладилар.

Бугун

шаҳримизга яна бир группа туристлар меҳмон бўлиб келишди. Улар орасида ГДР, Австрия, Швеция, Бельгия, Америка, Англия, ГФР, Бразилия, Афғонистон, Япония, Мексика каби чет мамлакат гражданлари бор.

— Шу йилнинг олти ойи ичида,— дейди «Интурист» жамияти Тошкент область бўлими бошлиғи Б. Зуфаров,— 8 мингга яқин чет эллик турист республикамизга келиб кетди. Булар орасида ГДР ва Америкадан келган туристлар кўпчиликни ташкил этди. Илгариги йилларда Бразилия, Афғонистон, Мексика мамлакатларидан туристлар кам келарди. Бу йил уларнинг сони анча ошди.

Туристлар орасида Хева шаҳрига боришни истовчилар тобора кўпайиб боряпти. Ҳозиргача бу шаҳарни ўтган йилгига нисбатан бир неча баравар кўп киши томоша қилди.

ДИЛ ҚУВНАЙДИ

Биринчи уйсозлик комбинатининг барча заводлари, монтаж ҳамда пардозлаш бошқармалари аҳил коллективлари тежамкорлик борасида қучаётган зафарларидан қалб қувончларга тўлмасдан қолмайди. Улар сўнгги олти ой давомида беш юз тоннадан ошиқ цемент, ўттиз минг киловатт соат электр қуввати ва кўплаб металл, ёқилғини тежаб қолдилар.

Ана шу ўтган даврда қурилиш-монтаж ишлари таннархи беш процентга яқин камайтирилди. Комбинат ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг таннархини камайтириш эвазига беш юз минг сўм фойда кўрди.

Шаҳримиздаги зонал тажриба илмий текшириш лойиҳа институти лойиҳачилари Ўрта Осиё республикалари шароитларига мосланган кўпгина турар-жой, маданий-маиший ва болалар муассасаларининг комплекс усулида қуриладиган замонавий лойиҳаларни тайёрламоқдалар.

СУРАТДА: институтнинг бир группа ижодкор лойиҳачилари томонидан тайёрланган ва кўп минг кишилик аҳоли яшайдиган массив учун мўлжалланган жамоат марказининг макети.

М. Нуриддинов фотолари.

ОЛТИ ЮЗ ХОНАДОН ҚУВОНЧИ

Кейинги пайтларда «Қорақамиш» массивида қад кўтараётган қатор-қатор янги уйлар юзлаб оилаларни бағрига олмоқда.

Бугун

шаҳардаги янги уй-жой биноларини қабул қилиб олувчи давлат комиссияси массивда 13 та уйнинг ҳужжатларига имзо чекди.

Бу биноларни «Ташжилстрой» трестининг азаматлари тайёр қилишди. Янги бинолар 600 дан ортиқ оилани хурсанд қилади.

ЭНГ БАРДОШЛИ БИНО

Шаҳримиз қурувчилари оддий бинолар билан бирга, тажриба тариқасида ҳам иморатлар бунёд қилишмоқда. Чилонзор массивидаги «Халқлар дўстлиги» проспектида қад кўтараётган 9 қаватли бино биринчи уйсозлик комбинати томонидан йирик панелли блоклар ёрдамида бунёд қилиняпти. Улкан уй-жой биноси 162 оилани ўз бағрига олади.

Бунда оилаларнинг яшашлари учун ҳамма шароитлар яратилади. 9 минг 300 квадрат метрдан иборат бўладиган бино проспектнинг ҳуснига ҳусн бағишлаши билан бирга, ҳар қандай ер тебранишларини писанд қилмайди.

Уйсозлар тажриба тариқасида қураётган бу бинони шу йилнинг ўзида фойдаланишга топширадилар.

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

◆ Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида матбуот конференцияси бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов республика газеталари, журналлари, телевидение, радио ходимлари ҳузурида нутқ сўзлади. У КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIX Пленуми якунлари ҳамда матбуот ходимларининг вазифалари тўғрисида гапирди.

◆ 28 июлда — СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан Германия Федератив Республикаси ташқи ишлар министри В. Шеель ўртасидаги музокаралар давом эттирилди.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ЯНГИДАН ҚАД КЎТАРГАН ШАҲАР

БЕЛГРАД. 1963 йилнинг 26 июлидаги зилзила натижасида Скопле шаҳри вайрон бўлган эди. Ўша вақтдан буён ўтган етти йил ичида 45 мингга яқин квартира, 60 мактаб ва бошқа кўп бинолар қурилди. Скопленинг ҳозирги қиёфаси бошдан кечирилган фожиани эсга туширмайди, деса бўлади. Вайрон бўлган биноларнинг ҳаммаси тикланди ёки янгидан қурилди. Шу давр ичида бир неча йирик корхона, шу жумладан металлургия комбинати, химия ва цемент заводлари барпо этилди ёки реконструкция қилинди. Шаҳар кенгайиб, ривожланиб бормоқда ва обод бўлмоқда. Шаҳардаги катта соатларгина доим соат 5-15 минутни — биринчи марта бўлган кучли ер силкиниши вақтини кўрсатиб туради.

АҲОЛИ РЎЙХАТИ

ВАРШАВА. Польша аҳолиси тахминан 32.800 минг кишига етди. Польша Халқ Республикаси Давлат кенгашининг қарорига биноан шу йил охирларида ўтказилмоқчи бўлган ялпи аҳоли рўйхати аниқ маълумот олиш имконини беради. Рўйхатга олиш вақтида аҳолининг ёшига ва социал структурасига, меҳнаткашларнинг уй-жой шароитига доир маълумотлар ва бошқа маълумотлар тўпланади. Иқтисодий планлаштиришда, шаҳарсозликда, келгуси даврларда маориф ва маданиятни ривожлантиришда шу рўйхат натижаларидан фойдаланилади.

ВДР. Хайфон вилоятидаги Зенхай қишлоғининг қишлоқ хўжалик кооперативи балиқчилари йилдан-йилга балиқ тутишни кўпайтиришмоқда. Балиқчилик кооперативи меҳнатда эришган муваффақиятлари учун кўчма Қизил байроқ билан тақдирланган.

СУРАТДА: денгизга чиқиш олдидан тўрлар кўздан кечирилмоқда.

В. Соболев фотоси,
ТАСС фотохроникаси.

ЁШ СОЗАНДАЛАР ҲИСОБОТИ

Бугун

республика мактаблари ва пионер саройларининг ёш талантларидан иборат икки юз кишилик группа Ватанимиз пойтахти Москвадан қайтиб келди.

Ёш талантлар пойтахтда Бутуниттифоқ халқ хўжалик ютуқлари виставкасида ўтказилган ёшларнинг фестивалида қатнашдилар. Фестивалда Тошкентдаги Островский, Ленин номли пионерлар саройларининг ансамбллари ҳам қатнашдилар.

Ленин номли пионерлар саройи директорининг ўринбосари Ф. Йўлдошева мухбиримизга бундай деди:

— Саройнинг «Юлдуз» ансамбли, халқ чолғу асбоблари оркестри, шунингдек, кичкинтойлар хори ўзларининг ижрочилик маҳорати билан фестиваль жюрисининг ижобий баҳосига сазовор бўлди. Болаларимиз дипломлар билан мукофотланишди. Доҳий В. И. Лениннинг юз йиллик юбилейи шарафига ўтказилган бу фестиваль ёш талантларнинг маҳорати ўсиб бораётганини кўрсатди.

САФАРДАГИ ЯНА БИР ОЧКО

ФУТБОЛ

Кеча

мамлакатимизнинг турли шаҳарларида футбол бўйича СССР биринчилигининг «А» класс олий лига командалари ўртасида навбатдаги тур учрашувлари бўлиб ўтди.

Озарбайжоннинг пойтахти Боку шаҳрида маҳаллий «Нефтчи» командаси билан беллашган тошкентлик пахтакорчилар сафардаги яна бир очкони қўлга киритдилар. Учрашув 1:1 ҳисоби билан тугади.

Ўйиннинг 71-минутигача ҳар икки команда ҳисобни очиш учун кўп ҳаракат қилди. Аммо ҳимоячилар ва дарвозабонларнинг қўли баланд келди. Жумладан, иккинчи таймнинг 20-минутида Смольниковнинг зарбасини Любарцев қайтаришга муваффақ бўлди. Орадан кўп ўтмай бокуликлар дарвозабони Крамаренкога ҳам ўз маҳоратини намойиш қилишга тўғри келди. У Родионовнинг жарима майдони ўртасидан зарб билан тепган тўпини жуда қийинчилик билан қайтарди.

Учрашувнинг 72-минутида эса ҳимоячи Я. Бобоевнинг хатосидан фойдаланган Родионов Крамаренко билан бирга-бир чиқиб, ҳисобни очди. Орадан икки минут ўтар-ўтмас ҳисоб тенглашди. Шевченко жавоб тўпини киритишга муваффақ бўлди.

Иккинчи давра биринчи турнинг қолган учрашувлари қуйидаги натижалар билан тугади: Турнир пешқадами — Москва динамочилари ўз майдонларида Ленинграднинг «Зенит» командасини қабул қилиб, 2:0 ҳисоби билан ғалаба қозонишди. Бу ғалабадан сўнг «Динамо» биринчи ўринда бирмунча мустаҳкамланиб олди. Шундай ҳисоб билан «Спартак» (Орджоникидзе) Ереваннинг «Арарат» командасини мағлубиятга учратди.

Икки ўйинда ҳисоб очилмади: «Черноморец» (Одесса) — «Торпедо» (Москва) ва «Динамо» (Минск) — «Спартак» (Москва) учрашувлари натижасиз тугади.

Ростов шаҳрида бўлиб ўтган учрашув тақдирини ягона гол ҳал қилди. Бу голни маҳаллий армиячилар дарвозасига «Динамо» (Киев) командаси футболчилари киритишди. Марказий Армия Спорт Клуби футболчилари Кутаиси шаҳрида шу ҳисоб билан маҳаллий автозаводчиларни мағлубиятга учратдилар.

Энг йирик ҳисоб Ворошиловград шаҳрида қайд қилинди. Бу ерда «Заря» футболчилари «Шахтер» (Донецк) командасини қабул қилиб, 5:1 ҳисоби билан ғалаба қозондилар.

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ, ТАЖРИБА, МУАММОЛАР

АВАНССИЗ МАОШ

⊙ МАОШ ТЎЛАШ СИСТЕМАСИДА ЯНГИЛИК. ⊙ КОРХОНА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТИНИНГ АНАЛИЗИ НИМАНИ КЎРСАТМОҚДА? ⊙ ОЙЛИКНИ ФАҚАТ НАРЯД ЁПИЛГАНДАН КЕЙИН ТЎЛАШНИНГ БИРИНЧИ ТАЖРИБАСИ ⊙ ЯНГИЛИКНИНГ ЮТУҚ ВА ҚАМЧИЛИКЛАРИ.

Бу қонун тусига кириб қолган. Ишчилар коллективи ойда икки марта аванс ва ҳисоб-китоб маошини олади. Бухгалтерлар ҳамиша бир масалада бош қотиради. Ишбай меҳнат қиладиганларга қанча аванс бериш керак?

Чиндан ҳам қанча бериш керак? Одатда, улар ўртача ойликнинг 40 проценти миқдорида аванс олишади. Лекин баъзан шундай бўладики, ишчи авансда ҳисоб-китобдагидан икки марта кўп ёки мутлақо саноқли сўм ҳақ олиши мумкин.

Нима учун? Хўш, у ой давомида неча сўм ишлади? Бу нарса турли тушунмовчиликларга олиб келади.

Лекин энг муҳими, иш жараёнининг нотекислигида. Баъзи бир ишчилар унчалик жон куйдириб ишлашмайди. Негаки, ҳар қанча ишлагани билан ойлик иш ҳақининг бешдан икки қисмини олади. Шундай бўлгач, ой охирида бир ғайрат қилсам бўлаверади, деган қабилда иш тутади.

Шундай қилиб, бажарилган иш ой охиридаги ҳисоб-китобда белгиланади ва навбатдаги ойнинг бошида ишчи маош олади.

Кўриниб турибдики, мазкур тартиб фақат иш сифати ва сонини белгилашдан узоқ бўлибгина қолмай, ишлаб чиқариш жараёнининг текис боришига ҳам таъсир қила олмайди.

Гарчанд, бундай тартибда ойлик тўлаш иш жараёнининг бузилиши ва прогулга бевосита сабабчи бўлмасада, ҳар қалай, шундай ҳодисалар рўй бериб тураверган.

Мисол учун, 1969 йил биринчи ярмининг биринчи декадаларида ремонт экскаватор заводида маҳсулотнинг 9,8 проценти ишлаб чиқарилган бўлса, учинчи декадада ойлик маҳсулотнинг 77,6 проценти ишланган. Амалда эса ойнинг сўнгги ўн кунлигида заводда ойлик умумий ҳажмдаги маҳсулотнинг бешдан тўрт қисми ишлаб чиқарилган.

Бошқа йилларда ҳам худди шундай аҳвол такрорланиб турган. Бу аҳволдан қутилишнинг қандай йўли бор? Заводда меҳнатга ҳақ тўлаш системасини такомиллаштириш иш жараёнининг бир хилда боришига имконият яратишини ҳисобга олиб, аванссиз маош тўлашга қарор қилинди.

Тажриба тариқасида ўтган йилнинг ўрталарида янги система қуюв цехида қўлланилди. Ҳар ҳафта сайин наряд ёпиб туришди.

Янгиликнинг яхши ва ёмон томонлари дарҳол кўзга ташланди. Кишилар имкони борича кўпроқ иш талаб қилиб, нарядни зудлик билан ёпишни талаб эта бошладилар. Бу нарса мастерларни ҳам сергаклантириб қўйди. Ҳафтанинг ҳар бир кунида одамларга иш топиб бериш, моддий-техника таъминоти ҳақида қайғуриш керак эди.

Шу ўринда, меҳнатни ташкил қилиш даражасининг илгари анча паст бўлганлиги, айрим ишлаб чиқариш командирларининг камчиликлари дарҳол кўриниб қолди.

Қуюв ишидаги асосий кўрсаткич фойдали қуйилма тоннаси билан ўлчанади. Қолипчилар қолип ясашади, лекин қуювчилар унга қанча металл қуядилар? Бир ҳафта мобайнида дробометчилар, куйдирувчилар, обрубкачиларнинг қандай ишлаганлигини қай тарзда ҳисобга олиш мумкин?

Янгилик ҳисоб-китобни қайта ташкил этиш, ҳужжатлаштиришни такомиллаштиришни талаб қилди. Бу эса фақат нормаловчилар учунгина эмас, бошқаларга ҳам ортиқча ташвиш туғдирди.

Давлат банкидагилар ҳам бу ишга норозироқ бўлиб қарашди. «Нима, энди, ҳар ҳафтада ойлик оламан деб келаверасизлармн?», дейишарди улар.

Хуллас, иш бир мунча чалкашди. Лекин қуюв цехи ишлаб чиқариш иқтисодий фаолиятини объектив анализ қилсак, иш жараёни текислашгани, меҳнат ва ишлаб чиқаришни ташкил қилиш юксалганини кўрамиз. Аванссиз (лекин ойида икки марта) ҳақ тўлаш кундалик тартибдан тушириб қолдирилмади.

Шу нарса кўриниб қолдики, ойнинг биринчи ярмида цехлардаги ишлаб чиқарилган маҳсулотни ҳисобга олмаган ҳолда, нарядлар рўйхатга олинмагани ҳолда ведомостга қараб ойлик бериш меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулотни сифатли қилиб, мунтазам бир тарзда ишлаб чиқаришга ҳалақит берар экан.

Ой бошида қўрилган текширишлардан кўриниб турибдики, кўп цехларда нарядлар ёзилиб, техника контроли бўлими томонидан ой охирида ёпилар экан. Шу туфайли, ишлаб чиқаришда шошма-шошарлик пайдо бўлади. Бундай шароитда контроль аппарати маҳсулот сифатини текшириш имкониятига амалда эга бўлолмай қолади. Ҳужжатлаштириш ишлари мунтазам кечиккан, ҳисобот-топшириш муддати ҳам чўзилиб кетган, бухгалтерия ҳисоблаш аппарати ҳаддан ташқари кўп иш қилишга мажбур бўлган, шу тариқа иш ҳақини ёзишда хатоларга йўл қўйилган.

Шундай қилиб, 1969 йил 1 декабридан бошлаб заводдаги барча цех ва бошқа участкаларда ишбай ишловчиларга аванссиз ойлик беришга кўчилди. Корхонада чиқарилган буйруққа биноан нарядсиз аванс бериш тақиқланди.

Цехларнинг бошлиқлари, мастерлар, нормаловчилар, контроль ходимлари завод бухгалтериясига ойнинг биринчи ярмида ҳам, иккинчи ярмида ҳам нарядни ўз вақтида ёзиб топшириш мажбуриятини олдилар.

Табиийки, дастлабки пайтларда бошқарма аппаратида иш бир мунча нотекис борди. Жумладан, машина ҳисоблаш бюросининг иши қайта ташкил қилинди. Негаки, унинг барча ходимларига тўлалигича иш юкланмаган эди. Бухгалтер—ҳисобчилар операторлар вазифасини бажариша бошлади. Янги системага кўчиш ҳужжатларни ўз вақтида тузиш масаласига ҳам ўзгартишлар киритди. Энди нарядлар ҳар ойнинг 16, 17- ва 1, 2-кунларида тузиладиган, маош эса 7 ва 21-куни бериладиган бўлди.

Хўш, ишлаб чиқариш нормасининг ошириб бажарилганлиги, нуқсонсиз тайёрланган маҳсулот учун олинадиган мукофот нима бўлади? Мукофот ойда бир марта (ойнинг иккинчи ярмида) белгиланади.

Иш ҳақидан подоход ва бўйдоқлик ҳамда қарамоғидагиларнинг камлиги учун тўланадиган солиқ ойига бир марта босиб олиб қолинади. Шунингдек, қарзга олинган маҳсулотлар учун тўланадиган ҳақ ҳам ойига бир марта олинади.

Ҳақ тўлашнинг янги системасига ўтилганига ярим йил бўлди. Бундан айрим хулосаларни чиқариш мумкин.

Иш меъёри анча текислашди. Энди ойнинг иккинчи ўн кунлигида ойлик умумий маҳсулотнинг бешдан бир қисми, учинчи ўн кунликда эса 65 проценти ишлаб чиқарилади. Бу ҳали аъло натижа бўлмаса ҳам, ўтган йилдагига нисбатан анча яхшидир.

Бошқа бир кўрсаткични олайлик. Биринчи ярим йилликда ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ҳар бир ишчи ишлаб чиқарган маҳсулот уч юз саксон беш сўмга кўпайди. Маҳсулотни реализация қилиш (гарчанд ишчилар сони бир мунча камайган бўлсада) бир юз етмиш минг сўмга ошди. Прогуллар камайди.

Кўриниб турибдики, янгиликнинг самараси яққол кўзга ташланяпти.

Лекин адолат юзасидан шуни ҳам айтиш керакки, янги система ҳали ўзини айтарли даражада ўнглаб олганича йўқ. Бунга эскичасига ишлашга кўникиб қолинганлигининг ўзи сабаб бўлмаяпти. Аванссиз ойлик бериш системаси цех бошлиқлари ва турли бўлим раҳбарларидан ишлаб чиқариш ва моддий-техника масалаларини зудлик билан ҳал қилишни талаб этяпти. Бошқарма аппарати, цехларнинг бўлим бошлиқлари, мастерлар эса кундалик талабларни оператив бажаришга ҳамиша ҳам муяссар бўлавершаётгани йўқ. Айтайлик, дала вагончалари учун керакли металл бор, лекин бўёқ йўқ. Шундай экан, 5-цехдаги пардозчилар индамай ўтираверади. Ишламагандан кейин, нарядни қандай ёпиш керак? Натижада, ойнинг охирига келганида ҳамма ўзини бараварга ташлаб қолади.

Бунинг натижасида, айрим цехларнинг бошлиқлари аҳволдан қутилишнинг энг осон йўлини ўйлаб, пардозчилар иш ҳақини нарядсиз ведомостга ёзаверадилар. Сўнгги текширишларда кўпгина цехларнинг бошлиқлари ва мастерлар, аванссиз ҳақ тўлаш муносабати билан, заводда чиқарилган буйруққа хилоф равишда ҳужжатлар тузганликларини аниқладик.

Бу камчиликларни тугатиш зарур. Фойдали янгиликдан воз кечиб меҳнатни эскичасига баҳолашга қайтишга йўл қўймаслик керак.

Ана шу муносабат билан, шаҳардаги бошқа корхоналарда ойига икки марта аванссиз маош беришга кўчилса қандай бўларкин, деган фикр туғилади. Бу яхши янгилик, уни кўп томонлама ёритиш ва ўрганиш керак.

С. МИРОНОВ,
Ремонт-экскаватор заводи техника-нормалаш бюросининг бошлиғи.
М. САВЕЛЬЕВ.

Рўзғор холодильниклари заводининг ишчилари ой сайин холодильниклар ишлаб чиқаришни оширмоқдалар. Завод ишлаб чиқараётган «Оазис-2» холодильникларига бўлган талаб республикамизда ой сайин ўсмоқда.

СУРАТДА: В. Челикин участкасининг пешқадам слесарлари холодильникларни конвейер усулида йиғаётирлар.

М. Нуриддинов фотоси.

Мутахассислар кўпаймоқда

«Таштекстиль м а ш» заводи директорининг буйруғи билан учинчи механика цехининг силлиқловчиси Алексей Белозерга ташаккурнома эълон қилиниб, пул мукофоти ҳам берилди.

Ёш ишчи бу мукофотга ўқишдаги муваффақиятлари учун сазовор бўлди. У ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда техникумни аъло баҳоли диплом билан тугатди.

Алексей Белозор механика цехидаги энг яхши силлиқловчилардан биридир. Бу коллектив корхонада ташкил қилинган мусобақаларда беш марта ғолиб чиқди. Ана шундай муваффақиятларга эришишда дипломли мутахассисларнинг хизматлари катта бўлмоқда. Ҳар ўн ишчидан бири техникум ёки институтни битирган.

— Бу йил дипломли мутахассислар сафига яна 70 киши қўшилди, — дейди корхона ишлаб чиқариш-техника таълими бюросининг бошлиғи З. Количев. Дипломли мутахассисларнинг ҳаммаси шу корхонанинг ўзида ишлашга қолишади.

Булардан ташқари, корхона директори буйруғи билан техникум ва институтларни аъло баҳода битирган 16 мутахассис ҳам рағбатлантирилди.

ОРОМГОҲДА

Саксон ота ШАҲАР кезади...

Троллейбусдан тушишим билан, юзимга муздек шабада тегди. Бундоқ қарасам, 15-касалхона деганлари ажойиб бир бўстонда жойлашган экан. Эшикдан кирдим-у, ҳангу-манг бўлиб қолдим. Соя-салқин жойларга қўйилган скамейкаларда даволанувчилар чақ-чақлашиб ўтиришибди. Баъзиларининг қўлларида газета-журнал. Уни шу ернинг ўзидаги «Союзпечать» дўкончасидан олишар экан.

Шифохона ходими Обиджон Ҳошимов билан оромгоҳни айлана бошлаймиз. Азим дарахтлар тагига қурилган шийпончаларда беморлар шахмат-шашка ўйнашади. Чақчақлашишади.

— Фақат дори-дармон эмас, яхши ҳордиқ ҳам беморларнинг тезда соғайиб кетишига ёрдам беради, — дейди Обиджон Ҳошимов.

— Жуда тўғри, — унинг фикрини тасдиқлайман.

Гулзорлар оралаб бораверамиз. Шу пайт, кўзимиз дурадгорларга тушади.

— Икки палата биноси ремонт қилиняпти, қиш ғамини ёзда кўр, деган ҳикмат бор-ку, ота,— терлаб-пишиб ишлаётган усталарга ишора қилади Обиджон.

— Ҳақ гап. Ҳар бир ишни ўз вақтида бажарганга нима етсин?!

Беморлар тушлик қиладиган пайт бўлди. Боғда ором олаётганлар ўз палаталари томон кета бошлашди. Ҳар бир палатада улар учун махсус овқатланиш хоналари бор экан. Обиджон билан асаб касалликлари палатасига кирдик. Беморлар сўл томондаги хонага кириб боришарди.

— Улар шу ерда овқатланишади,— тушунтирди Обиджон.

Хона ниҳоятда озода, шинам, столлар устига оппоқ дастурхонлар тўшалган. Ҳамма тушликка келгандан сўнг Анна Петре Мавлук деган бир ходима улар олдига тарелкаларда қарам шўрва келтириб қўя бошлади. Қаранг-а, беморларнинг тезроқ шифо топишлари учун беминнат ходима Аннахоним ҳам ўз ҳиссасини қўшаяпти.

— Баъзи қариндош-уруғлар ҳам шунчалик ғамхўрлик кўрсатиша олмайди,—деб қўйдим Обиджонга.

—Тўғри айтасиз, ота Ҳукуматимиз яшасин. Эл саломатлиги йўлида қанча харажат бўлса, аямайди.

Беморлар ҳузур қилиб овқатлана бошлашди. Биз эса ана шундай ширин-шакар таом тайёрлаган ошпазлар ҳузурига йўл олдик.

— Ассалому алайкум, отахон, — бизни ана шундай илиқ сўзлар билан кутиб олган аёл бош ошпаз Ш. Е. Шанина экан.

— Тўрт юз тўрт даволанувчига ҳар куни уч маҳал таом тайёрлаймиз,— дейди бош ошпаз,— биздаги иш бошқа ошхоналардагидан анча фарқ қилади. Негаки, биз хоҳлаган таомларимизни тайёрлай олмаймиз. Врачлар қайси беморга қандай таом ейишни буюрса, ўшани қилиб берамиз. Баъзилари тузли овқат ейди, баъзилари тузсиз...

Оқ халатли икки аёл овқатлар сифатини кўздан кечиришарди.

— Булар ким? —сўраймиз бош ошпаздан.

— Мана бу хоним Анна Уланова... диет ҳамшираси. Анови аёл жамоатчи контролёр Наталья Пахомова.

— Сифатсиз таом тайёрлашга йўл қўйишмайди, денг?

— Бўлмаса-чи!

— Беморларнинг тезроқ соғайиб, уйларига кетишларида буларнинг ҳам ҳиссалари катта,— дейди Обиджон.

— Ҳа. Фақат шуларнинггина эмас, бу ерда ишловчи барча кишиларнинг ўзига яраша хизматлари бор...

— Шундай экан, ана шулар ҳақида ҳам бирор нарса ёзсангиз ёмон бўлмасди, отахон,— деди Обиджон ярми ҳазил, ярми чин қилиб. Кейин қўлга ручка олиб мана шу мақолани ёздим.

САКСОН ОТА.

● Машинасозлар—қишлоққа

ПАХТАКОРЛАР УЧУН

«Ташсельмаш» заводининг бош конвейеридан икки қаторли пахта терадиган «17ХВ-1,8Б» маркали машиналарнинг дастлабки колоннаси йўлга чиқди. Бу машиналар қатор оралари 90 сантиметр қилиб экилган майдонлардаги ҳосилни йиғиштириб олишга мўлжалланган.

«17ХВ-1,8Б» маркали машинанинг дастлабки модели ҳозирги янги машинадан шу билан фарқ қиладики, «17ХВ-1,8Б» маркали машина эллик от кучидан зўрроқ тракторга тиркалади. Машина бункерининг ҳажми бирмунча каттароқдир. Рулнинг гидрокучайтиргичи агрегатни бошқаришни осонлаштиради, бу гидрокучайтиргич ҳайдовчининг қўлига тўғри келадиган нагрузкани тўрт-беш баравар камайтириб беради.

— Юбилей йили ҳосилини йиғиштириб олишда 1430 янги машина қатнашади, — дейди завод ишлаб чиқариш бўлими цехининг бошлиғи М. З. Гуревич.—Қишлоқнинг ана шу машиналарни етказиб бериш тўғрисидаги буюртмасини корхона коллективи октябрь ойининг бошларига қадар бажариб бўлади.

(ЎзТАГ).

Область автотрестига қарашли 56-автобаза шофёрлари беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш борасида баракали меҳнат қилаётирлар. Автобаза коллективи халқ хўжалиги юкларини график бўйича ташишни таъминлаб кўпгина вақт ва ёнилғини тежашга муяссар бўлдилар.

СУРАТДА: автобазанинг бош инженери Т. Акбердин зарбдор шофёр А. Абдуқаримовни ойлик топшириқни муддатидан анчагина олдин бажарганлиги билан табрикламоқда.

А. Абалян фотоси.

● *Янги фан докторларимиз*

ТОЛМАС ТАДҚИҚОТЧИ

Ёш, истеъдодли ва толмас тадқиқотчи Тўланбой Рашидов кўп йиллардан бери «дала малика»си — маккажўхорининг дони ва кўк пояси ҳосилдорлигини ошириш проблемаси устида чуқур илмий иш олиб борди. У 1961 йилда биология фанлари кандидати деган унвонга сазовор бўлган эди. Шундан кейин, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг экспериментал биология институтининг кичик пайкаллари, колхоз ва совхозларнинг катта-катта пайкалларида муҳим илмий текширишлар ўтказди.

Ниҳоят, яқинда Ўзбекистон ССР химия-технология ва биология фанлари бўлимининг илмий кенгашида «Маккажўхори оиласига кирувчи турлар ва уларнинг баъзи бир хусусиятлари» деган темада докторлик диссертациясини муваффақиятли ёқлади. Олим бу илмий ишида бир оилага кирувчи турларни ўзаро чанглатиш билан янги ҳосилдор гибрид маккажўхори навлари яратишни ўз олдига мақсад қилиб қўйди.

Самарали тадқиқот учун АҚШ, Югославия, Аргентина, Техас, Огайо ва бошқа экологик узоқ географик иқлимдан келтирилган маккажўхори навлари, Қирғизистон ССР, Самарқанд, Узоқ Шарқ ва маҳаллий навларга чанглатиш, чатиштириш натижасида, биринчи авлоднинг ўзидаёқ маккажўхори дурагайининг бўйи — 10,2, дони —37,3 пояси 3,8 процентдан 22.4, 100,7, 82,8 процентга ортди. Иккинчи ва учинчи авлодларда ҳам янада мустаҳкамланиб, дурагайда ҳаёт манбаи — оқсил модда яна кўпайди.

Диссертант Ўзбекистон ССР шароитида дон ва кўк яшил силос учун маккажўхоридан бир йилда икки марта ҳосил олиш мумкинлигини исботлади.

«Маккажўхорини чанглантиришнинг янги методи», «Ҳар хил турларни чатиштириш билан ҳосилдор маккажўхори етиштириш», «Тураро чатиштириш билан маккажўхори донида оқсилни кўпайтириш» деган мавзуларда йигирмадан ортиқ илмий асар ёзди. Буларнинг кўпчилиги ишлаб чиқаришга тадбиқ этилди.

Илмий консультант, биология фанлари доктори В. Л. Голодковский, расмий оппонентлар Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, биология фанлари доктори А. Д. Дадабоев, қишлоқ хўжалик фанлари доктори М. М. Якубцинерлар илмий ишни юқори баҳоладилар. Илмий кенгаш олимга якдиллик билан биология фанлари доктори деган илмий унвон беришга қарор қилди.

Таниқли биолог олим институт ўсимликлар систематикасининг турлари лабораториясида катта илмий ходим сифатида фаннинг мўъжизасиз мўъжиза янгиликларини кашф қилиш ва илмий изланишларни ишлаб чиқаришга тадбиқ этиш учун ғайратга ғайрат қўшиб ишламоқда.

Б. АЗИЗОВ.

ЭРТАГА КЕЛИНГ

Шаҳримизда рангли фотосурат ишланади, деган гапни эшитиб, Революция хиёбони ёнидаги фотостудияга дарҳол етиб бордик. Яхши ният билан суратга тушдик. Бу, шу йилнинг тўртинчи апрель куни эди. Бир ярим ойдан сўнг келиб, суратингизни олиб кетишингиз мумкин»,—дейишди. Қўлимизда 092505 номерли квитанция. Миннатдорчилик билдириб, уйга қайтдик. Белгиланган муддатни ёш болага ўхшаб, орзиқиб кутдик. «Қани, қандай чиқдик экан!»—деб суратни олгани бордик. Гаплашдигу, ҳафсаламиз пир бўлди-қолди. Суратни беришмади. Тайёр бўлмаган эмиш. «Фалон пайтда келинглар»,—деб яна муҳлат белгилашди. Айтилган муддатда бордик. Афсус, яна шу аҳвол юз берди. Хуллас, мен тўрт марта, ўртоғим икки бор сурат олгани студияга келдик. Лекин натижа бўлмади. Жуда таажжубдамиз. Нима, бизнинг фотостудияга қатнашдан бўлак қиладиган ишимиз йўқми! Наҳотки атом даврида битта сурат ишлашнинг суръати шу даражада бўлса... Қатнайверганимиздан суратларини вақтида ололмай сарсон бўлаётганлар ёлғиз биз эмаслигимизни ҳам билиб олдик. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармасидаги ўртоқлар мижозлар дилининг шунчалар хира бўлаётганлигидан хабардормикинлар!—

ОКТЯБРЬ РАЙОН, ХУРШИД КЎЧАСИДАГИ 418-УЙДА ИСТИҚОМАТ ҚИЛУВЧИ ИСЛОМОВЛАР ОИЛАСИ.

Пушкин майдонидаги фотосалондан ҳам шикоят келди. 338128 номерли квитанция билан суратини ололмаётган, Циолковский кўчаси 2-проезд, 36-уйда яшовчи Р. Бобожонов ва бошқалар ҳам худди шу мазмунда ёзишади.

Ажабо, пул тўлаб квитанция олган одамларнинг суратлари худди эртаклардагидек, дарров йўқолдига чиқа қолар экан. Бу қандай бўлди?

Биз Округ офицерлар уйининг рўпарасидаги фотостудия томон йўл олдик.

Кутиш зали кенггина. Тайёр суратларни эгаларига тарқатувчи аёлга квитанция номерини айтиб, қидиртирдик. У кўпгина қоғоз халтачаларни бир-бир кўрди.

— Бу эмасми?—деяр эди ҳар сафар қўлига суратни олиб,—танийсизми ўзи суратга тушган одамингизни?—тоқати тоқ бўла бошлади унинг.

— Йўқ.

— Бўлмасам, бу ёқда нима қилиб юрибсиз?

Бизнинг редакциядан келганимизни билгач, бироз ҳовуридан тушиб, студия мудирига мурожаат қилишимиз кераклигини айтди.

— Хўп,—дедик биз,—кечирасиз, сизнинг фамилиянгиз нима?

— Фамилиямнинг сизларга ҳеч қандай алоқаси йўқ,—нима учундир чўчигандай кўринди аёл,—айтмайман!

Дағалроқ муомала қилаётганидан хижолат бўлди шекилли, биз уни ортиқча уялтирмасдан мудир қабулхонасига кирдик.

Ҳамид Жўраевич Жўраев бизни илиқ кутиб олди.

— Марҳамат, бош устига, ҳозир топтириб берамиз, ҳақиқатда яхши бўлмабди—деди у воқеани эшитиб.

Маълум одамларни чақиртириб, квитанция номерини айтди. Тезда қидириб топинглар, деди.

Улар қайтиб келгунларича биз пича гаплашиб ўтирдик.

— Рангли сурат ишлаш ўзи бизда янги ташкил этилган,—деди мудир,—бироқ иш лабораторияларимиз, ёрдамчи студиялар жуда тарқоқ. Шаҳарнинг ҳар ерида жойлашган. Зилзиладан олдин Энгельс кўчасидаги фотостудия ҳозир саккиз-тўққиз жойга тарқалиб кетди. Рисовая, Муқимий, Олмазор, Киров кўчаларида, Марказий универмаг ёнидаги 75-уйнинг пастки қаватида ва ҳоказо жойлашган... Энди мана малакали мутахассислар билан таъминландик. Меҳнат интизомини йўлга қўйдик. Ишларимиз ҳар жиҳатдан яхшиланди. Масалан, илгарилари ҳужжатли фото сурат олти-етти кунда ишланган бўлса, ҳозир бир суткада тайёр бўлади. Ҳафтада бир-икки бор планерка ўтказамиз. Фақат шу иш жойимиз тарқоқлиги демаса...

— План масаласи қалай?

— Ростини айтсам, унча мазамиз йўқ. Асли, бир ойда ўттиз бир минг сўм пул топширишимиз керак. Биз эса... Шунинг чорагини беряпмиз, холос, ҳозирча...

Бу орада эшик очилди.

— Кечирасизлар, гапингизни бўлдим,—деди мудирдан топшириқ олган фотограф И. Аҳмедов,—марказий лабораторияда бўлса керак. Реестри йўқ...

— Демак, суратнинг йўққа чиққани рост бўлдими энди?—таажжубландик.—Ахир мижозларингиз бунга пул тўлашган-ку. Қимматли вақтларини сарфлаб, неча бор сизларни йўқлаб келишган. Ҳар сафар «эрта келинг, индин келинг», деб юборавергансизлар. Шу гапни олдинроқ айтганларингизда, меҳнаткашлар ҳадеб овора бўлаверишмаган буларди.

— Ҳаммаси одамларимизнинг ишга ниҳоятда совуққонлик билан қараётганларида,—деди мудир ўнғайсизланиб,—бундай хатолар кўпинча Анатолий Моисеевич Каменьский орқали ўтади.

— Шуни ҳам билар эконсиз, тегишли чора кўрилса бўлмайдими?

— У одамнинг ўзини топиб бўлмайди,—деди мудир жилмайиб.

— Узр, ишларингиздаги икир-чикирларнинг Исломовлар оиласига нима дахли бор? Хўш, энди улар нима қилишлари керак?

— Хато биздан ўтган, уни инкор қилиб бўлмайди... Илтимос, шу кишиларнинг адресларини айтсангизу, биз чақиртириб, қайтатдан суратга олсак. Асли рангли сурат бир ойда тайёрлаб берилиши керак бўлса, ярим ойда қўлларига топширардик.

Шунча имконият бор экан, нима учун одамлар битта сурат олиш учун бир неча ойлаб овора бўлишади.

Кўп тармоқли каттакон бир студияда ота ўғилни, она қизни танимаса, план тўлиши ҳақида қандай гап бўлиши мумкин? Бир иши тушиб юраги безиллаб қолган мижозлар қайтиб яна шу ерга келишармикин? Умид билан суратга тушиб, мазкур студияга бўзчининг мокисидек ҳадеб қатнашга мажбур бўлаётган меҳнаткашларга иш жойининг тарқоқлиги, ходимларнинг ўз бурчларига совуққонлик билан қарашларининг нима алоқаси бор?

Биз иккинчи хат юзасидан текширгани бориб ҳам ўтирмадик. Ўз-ўзидан маълумки, у ерда ҳам худди шу аҳвол. Бепарволик. Қатор кўнгилсиз воқеалар содир бўлаётгани шундан.

Студиялардаги бундай воқеаларни «Фотореклама» комбинатидаги ўртоқлар билишармикин?

М. ФАЙЗИРАҲМОНОВА.

Мактуб йўлга чорлади

Жонажон Республикамизда

ТАШАББУСГА ҚЎШИЛИБ

ЧИРЧИҚ, Чирчиқдаги қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатининг коллективи КПСС XXIV съезди чақирилиши тўғрисидаги қарорни зўр қувонч билан кутиб олди.

Корхона металлурглари беш йиллик мобайнида қилган иш якунларини таҳлил этиб ва қўшимча резервларни топишиб, ўз зиммаларига янги оширилган мажбурият олишди. Беш йиллик планни илгари мўлжаллангинидек 1 декабрга эмас, балки 25 ноябргача бажаришга аҳд қилишди. Топшириққа қўшимча равишда бир неча миллион сўмлик маҳсулот чиқарилади. 1970 йил топшириғини 22 декабргача бажариш кўзда тутилмоқда.

Янги олинган мажбуриятларда комбинатни янги техника билан таъминлаш ва прогрессив технологияни жорий этиш тадбирларига катта эътибор берилган. Корхонада вакуум печларининг дастлабки нусхалари жадал суръатлар билан синаб кўрилмоқда. Янги пайвандлаш аппаратлари ўзлаштирилмоқда. Комбинатнинг ҳар бир металлурги навбатдаги съезд шарафига ўз зиммасига шахсий мажбурият олди.

(ЎзТАГ).

ЯМ—ЯШИЛ ЎТ ВИТАМИНЛАР

ЧИРОҚЧИ, (Қашқадарё области), Чироқчи районидаги хўжаликлар Қашқадарё областида биринчи бўлиб дағал хашак тайёрлаш йиллик планини бажардилар. Чорва қишлайдиган жойларда 46 минг тоннадан зиёдроқ хушбўй пичан ғарам қилиб қўйилди. Бу — бултур шу вақтгача тайёрлаб қўйилганидан анча кўпроқдир. Охунбобоев номли, «Кўк дала» чорвачилик совхозлари, Ленин номли колхоз бир ярим йиллик озуқани ғамлаб қўйдилар, хўжаликларнинг ўзларида етиштириладиган ғалла ҳисобига пландан ортиқча ғамлаб қўйилган ем бу ҳисобга кирмайди.

Пичан ўрадиган ўнлаб тракторлар даштдаги ўтлоқларда бирдек ишлаб турибди. Механизаторлар бедани учинчи марта ўриб олмоқдалар.

(ЎзТАГ).

Буюк боболаримиз

АБУ АЛИ ИБН СИНО

Ўрта аср шарқининг машҳур мутафаккир олими, улкан табиби, шоири Абу Али Ибн Сино X аср охири ва XI аср бошларида яшаб ижод этган. Бу давр Ўрта Осиёда феодал тузум гуллаётган ҳамда Ўрта ва Яқин Шарқ халқларининг миллий ва маданий уйғониш даври эди.

IX аср охирларида Мовароуннаҳрда сомонийлар сулоласи ўзининг энг гуллаган даврини бошдан кечираётган эди. Лекин Абу Али Ибн Сино дунёга кўз очиб келганида бу сулола сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан инқирозга учраганди. Бу тушкунлик пировардида, Бухоронинг қорахонийлар (Маҳмуд Ғазнавий) томонидан босиб олиниши билан тугади.

Ибн Сино 980 йили Бухоро атрофидаги Афшона қишлоғида дунёга келади. Отаси Абдулла келиб чиқиши балхлик бўлиб, ўз даврининг ўқимишли кишиси эди. Кўҳна, азим Бухоро бу даврда илм маскани сифатида дунёда шуҳрат қозониб, Бағдод ва Дамашқ билан бемалол рақобатлаша олар эди.

Ибн Синонинг фанга ҳаваси эрта уйғониб, у Ғарбнинг машҳур мутафаккир олимлари Аристотель, Эвклид, Птоломей, Гален ва Гиппократларнинг асарлари билан танишиб, уларни мутолаа қилди. Абу Али Ибн Сино тиббиёт фани билан шуғулланиб тез орада ўз даврининг машҳур ҳакими бўлиб танилди. Айниқса, бирор табиб даволай олмаган Бухоро амири Нуҳни оғир касалликдан даволагач, унинг обрўси яна ошиб кетди. Бунинг эвазига истеъдодли олим амир кутубхонасидан фойдаланишга руҳсат олади. Бу кутубхонада ўша замон фанининг ҳамма соҳаси бўйича нодир китоблар тўпланган эди.

1002 йили Ибн Сино Бухорони ташлаб Хоразмшоҳ пойтахти Урганчга боришга мажбур бўлади. Хоразмшоҳ саройида кўп талантли олим ва шоирлар тўпланган, улар орасида Абу Райҳон ал-Беруний ҳам бор эди. Лекин Ибн Синога ҳукмдор саройида кўп яшаш насиб бўлмади. Золим Маҳмуд Ғазнавий Хоразмшоҳ саройидаги фан соҳибларини Ғазнага юборишга буйруқ берганида Ибн Сино Маҳмудга асир бўлишидан кўра, ҳар ерда дарбадар бўлиб юришни афзал кўрди. У қатор йиллар орасида Рай, Нишопур, Хомадон, Исфахон каби шаҳарларда юрган. Ибн Сино қаерда бўлмасин илм ва маърифатни гуллатди. Ибн Сино 1037 йили 57 ёшида Хомадон шаҳрида вафот этди.

Ибн Сино жуда бой илмий мерос қолдирган. У 200 дан ортиқ асарлар ёзган. Уларнинг кўплари буюк файласуф ҳаётлигидаёқ йўқолиб кетган эди. Унинг энг қимматли асари «Тиб қонуни»дир. Бу китоб ҳозиргача ҳам ўзининг катта амалий аҳамиятини йўқотган эмас. Ўрта асрлар даврида Европада Ибн Синонинг «Тиб қонуни» врачлар учун асосий қўлланма бўлиб хизмат қилди. У бир неча марта нашр қилинди. «Қонун»нинг лотин тилига таржима қилиниши, Ўрта аср олимларининг медицина соҳасида Шарқ халқлари эришган муваффақиятлари билан танишишга имконият берди. «Тиб қонуни»да Ибн Сино ўша даврдаги медицина фани эришган ютуқларни баён этибгина қолмай, уни ўзининг амалий хулосалари билан бойитди. Амалий медицинада, қанчадан-қанча янги дорилар яратди, халқ орасида қўлланиб келинган доривор ўсимликларни кенг татбиқ қилишни таклиф қилди.

Ибн Сино юқумли касалликларнинг одамга ҳаво ва сув орқали ўтиши, сил касали бемор кишидан соғлом кишига юқиши тўғрисида қимматли фикрлар билдирди. Бу асар биринчи марта араб тилидан ўзбек ва рус тилларига таржима этилиб, нашр этилгандир. Ибн Синонинг фалсафий асарларидан энг муҳими «Китоб аш-шифо» тўпламидир. Бу тўплам тўрт қисмдан иборат: 1. Мантиқ, 2. Физика, 3. Метафизика, 4. Математика. Асар ўз даврида Ғарбий Европа фалсафасига катта таъсир кўрсатди. Бу Ибн Сино дунёқарашининг моҳиятини белгиловчи фалсафий асардир. Ибн Синонинг «Нажот» номли асари юқоридаги китобнинг қисқача баёнидир. Ибн Синонинг фалсафий асарларидан яна бири «Донишнома»дир. Шунингдек эски форс-тожик тилида ёзилган «Фанлар классификацияси» ва бошқа рисолалар ҳам олим хазинасини тўлдиради.

Ибн Сино, фикрича, фалсафа бутун фанлар мажмуасидир. Бу фан вазифаси — ҳақиқатни билиш бўлган назарий фалсафани ва бу назарий фалсафадан келиб чиқадиган, мақсади бахт-саодатга эришув бўлган амалий фалсафани бирлаштиради.

Ибн Сино фалсафанинг энг муҳим томони дунёнинг абадийлиги ва ҳеч ким томонидан яратилмаганлиги тўғрисидаги фикрдир. Унинг бу назарияси дунёни худо яратган деб ҳисобловчи дин догмасига зид эди. У ўзгариб туриш хусусиятига эга бўлган материяни худо яратмаган, балки у зарурият натижасида худодан эманация (нурланиш) натижасида пайдо бўлган, деб ҳисоблайди. Дунё, худо сингари абадийдир, дейди у. Ибн Сино материяни шаклсиз, ҳаракатни вақтсиз тасаввур қилиб бўлмайди деб таъкидлайди. «Ҳаракат,— деб ёзади у,— бир шаклдан иккинчи шаклга ўтганда, уни жисмнинг ҳолати деб тушунмоқ керак: бу бир неча туртки натижасида содир бўлувчи потенциядан ҳаракатга ўтишдир». Билиш, унинг фикрича, билувчи субъектив ихтиёридан ташқари, мавжуд бўлган предметлар образини қабул қилишга асосланган. Ибн Сино материянинг тузилиши масаласида қадимги назария бўлган тўрт унсурга амал қилди. Бу тўрт унсур тупроқ, ҳаво, сув ва оловдир. Ибн Сино нарсаларнинг пайдо бўлиши процессини оддий бирикма, ўзгармас элементларнинг бирлиги деб ҳисоблайди. Албатта, Ибн Сино изчил материалист эмас эди. Унинг қарашларида ўз даврининг таъсири яққол сезилиб туради. Унинг таълимоти, ўз замондошларига нисбатан, бир қадам олға эди. Зеро унинг таълимотида материализмга яқин элементлар мавжуд эди.

Ибн Сино дунёқараши фаннинг ривожланишида ижобий роль ўйнади. Ўзининг материалистик фикрлари билан Ибн Сино диний догмага асосланган ўрта аср схоластикасига сезиларли даражада зарба берди. Шунинг учун ҳам схоластик калом таълимотининг идеологи Ғаззоли улуғ олимнинг асарларини ислом динига қарши, хавфли фикрлар деб эълон этди.

Ибн Сино геология соҳасида анча қимматли фикрлар билдирган. Тоғ жинслари ёмғир оқимлари билан қўшилиши натижасида пайдо бўлган, деган фикрни билдирди. Зилзиланинг табиати ҳақида ўз тахминини айтди. Химия бўйича Ибн Сино бир қанча тажрибалар ўтказди, айрим металл ва бирикмаларнинг хоссаларини кашф қилди.

Адабиёт соҳасидаги ишларидан Ибн Синонинг «Соломон ва Ибсол» повестини, «Хай ибн Яқзон», «Ат-тайр» ва бошқа кўп шеърий асарларини кўрсатиш мумкин. Олимнинг адабий асарлари кейинги давр шоир ва ёзувчилар дунёқарашининг шаклланишига катта таъсир кўрсатди. Масалан, Умар Хайём ижоди ва дунёқараши Ибн Сино ижодининг бевосита таъсирида шаклланди.

Ибн Сино ижодида ахлоқий масалалар катта ўрин эгаллайди. У ахлоқ проблемасига «Ахлоқ», «Ахлоқ фани», «Оила қурилиши» ва бошқа кўп асарларини бағишлайди.

Ибн Синонинг ахлоқий таълимоти унинг ижтимоий-сиёсий ва фалсафий ғояларидан келиб чиқади.

Ибн Сино фикрича ахлоқда, яхшилик ва ёмонлик лаззат ва азоб-уқубат бош ролни ўйнайди, у кишининг ёмон фазилат ва одатларини ёмонлик категориясига киритади. Инсоний адолат— муҳим ахлоқий ҳислатдир. Адолат, унингча руҳий лаззатнинг бош ўлчовидир. У сабр-қаноат, жасурлик, доноликни одамнинг энг асосий фазилатларидир, дейди. «Агар инсон шу фазилатларга эга бўлса, — дейди Ибн Сино,— ярамас ишлардан ўзини сақлай олади, яхшиликни ўзида мустаҳкамлаб, ҳақиқий руҳий лаззат олади». Ибн Сино «Бош ўқитувчининг ахлоқи» деган рисоласида инсон асосида тоқат, жасурлик, донолик ва адолат ётувчи назарий ва амалий қувватни ўзида такомиллаштириши керак, деб таъкидлайди. У тоқатни инсоннинг ҳиссий қувватига, жасурликни ғазаб қувватига, доноликни тафовут қувватига адолатни эса бу қувватларнинг жамисига боғлайди. Ибн Сино ижобий ахлоқий категорияларга сахийлик, чидамлилик, камтарлик, севги-муҳаббат, мўътадиллик, ақллилик, эҳтиёткорлик, қатъиятлик, садоқат, интилиш, уятчанлик, ижрочилик ва бошқаларни киритади .У тоқат, саховат ва мўътадилликни инсоннинг ҳиссий билишига киритади; чидамлилик, ақлликни ғазаб қувватига, донолик, эҳтиёткорлик, зийраклик, садоқат, уятчанлик, ижрочилик, ачиниш, софдиллик ва бошқаларни тафовут қувватига киритади.

«Ҳиссий фазилатлардан бири қаноатдир,— дейди у,— агар инсон очкўзликдан ўзини тийса, овқатланишда мўътадилликка риоя қилади, ўзидаги ҳирсни енгади». Унинг фикрича «инсон уларни енгиши ва ўз имкониятларини онгли сарфлаши керак». «Мўътадилликка келсак,— дейди,— уни тана учун зарурий озуқа ва хулқ нормаларига тўғри келмайдиган ишларни қилмаслик деб тушуниш керак». «Сахийлик —ёрдамга муҳтож бўлган кишиларга кўмаклашувчи инсоний қувватдир».

Ибн Сино, инсоннинг яхши ахлоқий фазилатларига кишиларнинг ёмон хулқ ва ҳатти-ҳаракатларини қарама-қарши қўяди. У, инсон қочиши керак бўлган нуқсонларга алдаш, нафрат, заифлик, рашк, адоват, ўч олиш, сергаплик, сўкиниш, бўҳтон, бемаънилик, иродасизлик ва бошқа ёмон хислатларни киритади. Энг катта нуқсон деб, кишининг юксак фазилати ҳисобланган илмга қарама-қарши турган жоҳилликни тушунади.

Инсонда яхши ахлоқий фазилатлар пайдо бўлиши учун унга нима етишмайди? Бу фазилатларни эгаллаш учун Ибн Сино уларни тарбиялаш кераклигини ва бошқаларга бу ишда ёрдамлашишни маслаҳат беради. Бу борада жамият инсон дўстлиги ва кишиларнинг бирга яшаши қандай роль ўйнашини кўрсатиб берди. У, инсон индивидуализми ва мунофиқлигига қарши чиқади, юзаки дўстликнинг зарарлигини фош қилиб ташлайди, ҳақиқий дўстларни сохта дўстлардан фарқ қилишга маслаҳат беради. Фақат бошқалар билан алоқа қилиб, киши ўзининг моддий ва маънавий эҳтиёжини қондириши, яхши ахлоқ нормаларини ўзгартиришда бир-бирига ёрдам бериши мумкин. «Инсон бир-бири билан алоқа қилишга муҳтож бўлгани учун,— дейди Ибн Сино,— у бошқалар билан қўшничиликда яшашга ҳаракат қилади, ўз талабини қондириш учун маҳсулотни бошқалар билан айрибошлайди, душманлардан сақланиш учун бошқалар билан бирлашади. Шу асосда кишиларда бирлик ҳисси, бошқаларга муҳаббат ва умумий ахлоқ негизи ишлаб чиқилади». Ибн Сино фикрига кўра, инсон ахлоқий фазилатларининг такомиллашувида, яхши дўст катта роль ўйнайди. «Яхши, дўст,— дейди у,— кишининг ҳамма яхши ва ёмон сифатларини акс этувчи ойнадир. Яхши дўст ўз вақтида бутун нуқсонларни кўрсатади, маслаҳати ва ҳатти-ҳаракати билан бу камчиликларни йўқотишга ёрдам қилади».

Ибн Сино этикасининг муҳим томонларидан бири болаларни ахлоқий тарбиялаш масаласидир. У, тарбия кишиларнинг ахлоқий фазилатларининг ривожланишида муҳим роль ўйнашини фаҳмлади ва шунинг учун ҳам бу масалага кўп эътибор берди. Ибн Сино, ахлоқий тарбия билан бола эмизикдан чиққандан сўнг, яхши ва ёмоннинг фарқига борадиган бўлгандан сўнг дарҳол шуғулланишни маслаҳат беради. «Бола ёмон одат ва характерни эгаллашини кутмасдан, уни яхши хулқ фазилатлари билан таништириб яхши одобни сингдириш керак»,— дейди у. Унингча, болани биринчи ўринда ёмон ва уятли ҳисобланадиган ҳатти-ҳаракатлардан сақлаш керак.

Ибн Сино бу мақсадга эришиш учун бир неча чораларни кўрсатадики, тарбиячи буларни қўллаганда болада яхши ахлоқий нормалар пайдо бўлиши керак. Тарбиячининг ҳамма чоралари бир мақсадга — болага яхши ахлоқий фазилатларни сингдиришга қаратилган бўлиши керак.

Ибн Сино фикрича, ахлоқий тарбияда коллектив катта роль ўйнаши керак. «Агар боланинг ўқишда ўртоқлари бўлмаса, унинг учун ҳам, бошқа ўқувчилар учун ҳам ўнғайсиз бўлади. Коллективсиз бола тортинчоқ, эгоист бўлиб ўсади, унинг яхши ва ёмон ҳислатларини топиш қийин бўлади». Шунинг учун, мактабда кўп болалар ўқиса яхши бўлади. Бундай тартибнинг унингча қуйидаги ижобий томонлари бор.

«Биринчидан, — дейди Ибн Сино,— бола мактабда бир-бирига тақлид қилувчи ўқувчилар орасида ҳар вақт яхши ахлоқий фазилатларни эгаллашга ҳаракат қилади. Баъзида унинг иззат-нафси устун келади, иккинчидан, ўқувчилар коллективда бир-бири билан ўзаро муносабатда бўладилар ва ўз хулқлари билан бир-бирига таъсир қиладилар. Ўқувчи ўзгаларсиз бундай фазилатларни ўзлаштира олмайди. Бирор касбни ўрганиш ҳам ахлоқий тарбияга таъсир қилади. Ёш киши ота-онасининг бойлигига ишониши кераkmас, —дейди Ибн Сино,—ўзи учун ўзи меҳнат қилиб топиши керак». Ҳаётнинг бутун оғирликларини тортган киши ёмон ахлоқий хислатларга эга бўлмайди. У ҳамма вақт бошқа кишиларга эътибор билан қарайди, уларга ғамхўрлик қилади ва бошқаларнинг ташвиш ва ғамига бефарқ қарамайдиган бўлади.

Касб танлашда муаллим бевосита иштирок этиши керак. «Муаллим,— дейди Ибн Сино,— ўқувчининг бирор касбга бўлган қизиқиш ва билим даражасини аниқлаши, касбни мукаммал эгаллашига ёрдам бериши керак. Агар ўқувчи мактабни бирор яхши касбни эгалламасдан битирса тарбиячининг меҳнати зое кетади ва ўқувчи, тарбия талаб қилган фазилатларга эга бўлмайди».

Ўз давридаги фаннинг барча соҳасида — математика, астрономия, физика, химия, биология, тиббиёт, формакология, психология, физиология, фалсафа фанларига йирик ҳисса қўшган энциклопедист олим Абу Али Ибн Синонинг номи жаҳон фанининг хазинасида зарҳал ҳарфлар билан ёзиб қолинган.

Наримон БАРАТОВ,
илмий ходим.

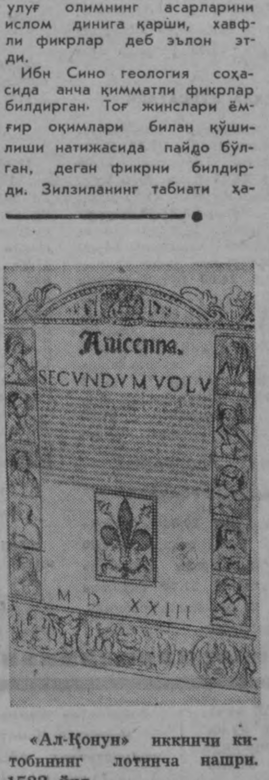

«Ал-Қонун» иккинчи китобининг лотинча нашри. 1523 йил.

---

*Сизга қандай хизмат кўрсатишмоқда?

ҲАЁТ ФАРОВОН

Мухбиримиз Ўзбекистон матлубот жамиятининг республика союзи «Ўзбекбирлашув» бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Зикрилла Файзуллаевич Файзуллаев билан учрашиб, кооператорлар иши ҳақида батафсилроқ гапириб беришни илтимос қилди.

Қуйида сиз шу суҳбатнинг қисқача мазмуни билан танишасиз.

— Меҳнаткашл а р ҳаёти, турмушимиз фаровонлашиб, маданият юксалгани сари кооперация соҳасининг иши ҳам кўзга кўринарли даражада яхшиланяпти. Буни хусусан қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари ҳаёти ёрқин мисоллар билан яққол исботлайди. Сўнгги йилларда қимматбаҳо молларга талаб, айниқса, кучайди. Масалан, телевизор, холодильниклар савдоси ўтган йили 1965 йилдагига нисбатан икки ярим баравар ошди. Трикотаж маҳсулотлари савдоси 2,8 марта кўпайди.

Беш йилликнинг тўрт йили ичида кооперациямизнинг товарообороти қирқ беш процентга кўпайди. Ўтган йилнинг ўзидагина икки миллиард сўмлик озиқ-овқат ва саноат моллари сотилди. Бу 1968 йилдагига нисбатан бир юзу эллик беш миллион сўмга кўпроқ мол сотилди, деган гап.

Сўнгги тўрт йил ичида савдо тармоқларида талайгина янгиликлар содир бўлди. Бир минг саккиз юзта янги корхона очилди. Олти мингга яқин магазинда савдо соҳасидаги энг прогрессив усуллар қўлланяпти. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сотиш ўн олти миллион сўмга ёки ўттиз икки процентга кўпайди.

Шу йилнинг тўрт ойи ичида меҳнат унумдорлиги ошиши, хом ашё ва материалларнинг тежалиши натижасида, пландан ортиқ 2238 минг сўм маблағ тежалди.

Бизнинг соҳамизда сотувчи, қандолатчи, ошпаз, тайёрловчи, товаршунос, жами юз минг киши ишлайди. Улар сафи ҳар йили ёш мутахассислар ҳисобига кенгайиб бормоқда. Ёшлар Самарқанддаги кооперация институти ва бизнинг ташкилотимизнинг олтита техникумида таҳсил оладилар. Ундан ташқари, саккизта махсус техника билим юрти ва ўнлаб мактаблар мавжудки, уларда ҳам минглаб бўлғуси ошпазлар, сотувчилар таълим оладилар.

Шу соҳада кўп йиллар ишлаб, меҳнатда маълум зафарларга эришган кўпгина кишиларимиз юксак мукофот билан тақдирланган. Чунончи, қирқ олти киши «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими» ва «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган иқтисодчи» деган фахрий унвонни олишга сазовор бўлишган.

Кооператорларимизнинг чет эллик касбдошлари билан алоқасини ҳам алоҳида гапириб ўтиш керак. Сўнгги йилларда Чехословакия, Венгрия, ГДР, Вьетнам, Сенегал, Ҳиндистон каби кўпгина мамлакатлар кооперация ташкилотлари билан алоқа қилинди.

---

*Социализм мамлакатларида

ПЛАН МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИЛМОҚДА

УЛАН-БАТОР. Монголия Халқ Республикаси халқ хўжалигини ривожлантириш планининг бажарилиш якунлари тўғрисида бу ерда Марказий статистика бошқармасининг ахбороти эълон қилинди. Ахборотда айтиладики, Монголия чорвадорлари катта муваффақиятларга эришдилар. Улар йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 6,3 процент кўп ёш мол етиштирдилар. Саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 8,1 процент кўпайди.

ГАЗ ҚАЗИБ ОЛИШ КЎПАЙМОҚДА

СОФИЯ. Бу йил Чилпан деган жойдаги газ конларидан икки миллиард куб метрдан кўпроқ газ қазиб олинади. Бу кон ҳозир Болгарияда энг катта газ кони ҳисобланади. 1963 йилда геологлар топган бу кондан газ чиқариб олиш йилдан-йилга кўпаймоқда. (ТАСС).

ПРАГА УЧУН СУВ

ПРАГА. Прагадан 40 километр наридаги Дольни-Краловици деган жойда бинокорлар уйларни бузиб, кўчаларни тозаламоқдалар. Шу жой ва унга туташган район тез фурсатда сув остида қолади. Бу ерда 30 квадрат километр майдонда сунъий кўл яратилмоқда. Прагани ичимли сув билан таъминлаш масаласи шу кўл ёрдамида узил-кесил ҳал этилади. Ҳозир тўғон қурилиб бўлди ва у Желивке дарёсининг йўлини тўсиб қўйди. Сувни Прагага юбориш учун 50 километрли туннель қурилди. (ТАСС).

Планетамиз янгиликлари

Империалистларнинг найранги

ЛАГОС. Африка ва Осиё халқлари билан бирдамлик Нигерия Комитетининг бу ерда тарқатилган баёнотида бундай дейилади: Англия ҳукуматининг Жанубий Африка Республикасига қурол-яроғ етказиб беришни тиклаш тўғрисидаги қарори империалистлар ва янги мустамлакачиларни н г Африка, Осиё ва Латин Америкасидаги эрксевар халқларга қарши ишлатаётган найрангларининг бир қисмидир». Лондоннинг ана шу ҳуружи бутун жаҳон жамоатчилигига очиқдан-очиқ дағдаға қилишдир. Бу ҳуруж Англиянинг ирқчилар билан ҳамкорлик қилиш йўлига тобора кўпроқ ўтаётганлигини исбот этади.

Англиялик янги мустамлакачилар билан биргаликда АҚШ, Португалия ва бошқа империалистик давлатлар ҳам, деб таъкидлаб ўтилади баёнотда, Форстер режимини жиноятокорона қўллаб-қувватламоқдалар. Ана шу давлатлар Жанубий Африка Республикасини Африка халқларини асоратга солишга қаратилган ўз экспансиячилик сиёсатининг таянчи деб ҳисобламоқдалар.

КАМПАЛА. Уганда жамоатчилиги Жанубий Африка Республикасидаги ирқчиларга яна қурол-яроғ етказиб беришга қарор қилган Англияни кескин қораламоқда. «Пипл» газетаси жумладан, қуйидагиларни ёзади: «Жанубий Африка Республикаси Англиядан сотиб олинган қурол-яроғлардан қитъанинг жанубида ирқчилик режимини мустаҳкамлаш учун фойдаланаётганлиги Англия ҳукуматига яхши маълум».

Угандада чиқадиган бошқа бир газета — «Тайфа эмпиа» газетаси бундай деб ёзади: Жанубий Африка Республикасига яна қурол-яроғ етказиб берилаётганлиги Англиянинг Жанубий Африка ирқчилари ўтказиб келаётган апартеид сиёсатини қўллаб-қувватлаётганлигини исбот этади.

ЛАГОС. Нигерияда чиқадиган «Нью найжириэн» газетаси ёзади: «Форстер ҳукуматига қурол-яроғ сотишдан кузатилган мақсад — мустақил Африканинг душмани бўлмиш ирқчилар режимини мустаҳкамлашдан иборат».

«Англия ҳукуматининг ана шу хиёнаткорона ҳуружи кутилмаган бир нарса бўлмади, деб таъкидлайди «Морнинг пост» газетаси.— Оқ танли озчилик ҳукумати Жанубий Африка Республикасида ҳокимият тепасида турганлиги учун Англия ҳукумати жавобгардир».

«Уэст Африкэн пайлот» газетаси Африка бирлиги ташкилотини Жанубий Африка Республикасидаги ирқчилар режимига ва бу режимнинг ёрдамчиларига қарши биргалашиб ҳаракат қилмоқ учун шу ташкилотда аъзо бўлган мамлакатларнинг куч-ғайратини жипслаштиришга даъват этади.

(ТАСС).

В. И. ЛЕНИНГА БАҒИШЛАНГАН ЙИҒИЛИШ

МОНТЕВИ Д Е О. Уругвай миллий университетида яқинда Ленин юбилейига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда сўзга чиққан ана шу ўқув юртининг ректори Оскар Магноло Лениннинг яхлит революцион назариясини яратишдаги юксак хизматларини қайд қилди, жаҳонда биринчи социалистик давлатни барпо этишда унинг ролини таъкидлади ва Россияни электрлаштиришни н г ленинча плани ҳақида гапириб берди.

Йиғилишни маданий алоқалар Уругвай — Совет институти ва университет коллективи биргаликда ташкил этди. Тантанали йиғилиш қатнашчилари Совет давлати асосчисининг ҳаёти ва фаолияти ҳақидаги нутқни зўр қизиқиш билан кутиб олдилар. (ТАСС).

НИГЕРИЯНИНГ ТАШҚИ САВДОСИ

ЛАГОС. 1970 йилнинг биринчи ярмида Нигерия ташқи савдосининг умумий ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан анча ортди. Нигерия федерал статистика бюроси шу тўғрида хабар берди.

Йилнинг биринчи ярмида 211,3 миллион Нигерия фунти миқдорида товар экспорт қилинди. Бу — 1969 йилнинг шу давридаги экспорт ҳажмидан 27 процент ортиқдир. Асосан хом нефтни кўпроқ чиқариш ҳисобига экспорт ортди.

(ТАСС).

1970 йил 11 мартда Ироқ Республикасининг президенти эълон қилган Ироқ бирлиги доирасидаги курд ва араб халқларининг тинчлик ва тенг ҳуқуқлилик Декларацияси мамлакат шимолида тўққиз йил давом этган урушга чек қўйди.

СУРАТДА: курд шаҳри Галала кўчасида. Шу шаҳарга яқин ерда курд масаласининг тинч йўл билан ҳал этилиши ҳақидаги шартномага имзо чекилган эди.

А. Матюшин фотоси.

МАРОКАШДАГИ РЕФЕРЕНДУМ НАТИЖАЛАРИ

РАБОТ. Марокаш ички ишлар министри Муҳаммад Уфкир Марокашнинг янги конституцияси лойиҳаси юзасидан ўтказилган референдумнинг тугал натижаларини эълон қилди. Жами сайловчилар рўйхатига 4.868 минг сайловчи киритилган эди. 4.443 минг киши конституция лойиҳасини ёқлаб овоз берди.

Расмий маълумотларга кўра, мамлакатнинг қишлоқ ва чекка районларида янги конституция лойиҳасини ёқлаб, айниқса кўп киши овоз берган. (ТАСС).

ТЕЛЬ-АВИВЛИК ГАПДОНЛАР

Расмий Тель-Авив гапдонлик васвасасига учраб қолди. Кетма-кет нутқлар сўзланяпти, баёнотлар, интервьюлар бериляпти, мақолалар ёзиляпти, суҳбатлар ўтказиляпти. Буларни сионист арбоблар, турли табақадаги амалдорлар, министрлардан тортиб, журналистлар, нари борса «министрлик вакили» деб атайдиган номсиз-нишонсиз олчоқлар гапиряпти ва ёзяпти. Бу пропагандистик оғиз кўпиртиришда «Совет хавфи», «Совет Иттифоқининг Яқин Шарқ конфликтига «аралашиши» ҳақида ва ҳоказо ва ҳоказо гаплар айтилади. Тель-Авивда ҳозир авж олдирилаётган советларга қарши кампания қандай мақсадларни кўзда тутади?

Совет Иттифоқининг араб мамлакатларининг мудофаа қувватини мустаҳкамлаш учун бераётган ёрдамини Исроил саёҳатчилари Яқин Шарқда — «кучлар нисбатининг ўзгариши», бу районда «Ғарб манфаатларига таҳдид» деб тасаввур этишга ҳаракат қиляптилар.

Худди мана шу баҳона билан ғарб давлатларини «Кичик Исроил»ни қўллаб-қувватлашга чақириляпти. Аслида эса ҳар бир соғлом фикрли киши қўшни давлатларга қарши қонли жиноятлар қилишда ташаббускор бўлган Исроил эмас, балки агрессия қурбонлари ёрдамга муҳтож эканликларини яхши билади.

Тель-Авив ғоят аниқ ёрдам сўрая п т и: унга қурол керак. Маълумки, Исроилга асосан Қўшма Штатлар қурол етказиб беряпти. Генерал Даян ўз армияси учун Америка реактив самолётларининг, шунингдек бошқа ҳарбий техникаларнинг янги партиясини барвақтроқ олишни ўйлаяпти. Исроил ҳукмдор доираларининг пропагандистик шов-шув кўтаришдан кўзда тутган асосий мақсадларидан бири яна янгитдан очиқ усулда қурол етказиб бериш учун Оқ уйга баҳона топиб беришдан иборатдир. Босқинчига яширин қурол етказиб бериш ҳеч қачон тўхтагани йўқ. Буни Исроилга 155-миллиметрли ўзиюрар гаубицалар, Америка саноати ишлаб чиқараётган энг катта қуруқлик тўплари яширин етказиб берилаётганлиги ошкор бўлганлигидан ҳам билса бўлади. «Ньюсуик» журнали Оқ уй шу ойда Тель-Авивга яширин йўл билан саккизта «Фантом» ҳамда радиолокация асбоблари етказиб бериш ҳақида кўрсатма берганлигини хабар қилди.

Голда Меир ҳукуматининг илтимоси фақат қурол етказиб бериш билан чегараланмайди. Тель-Авивнинг пропагандистик шов-шуви, бундан ташқари ҳозир танг ҳолда турган Исроил экономикаси учун янги қарзлар олишга даъват этилган. Ҳадсиз-ҳисобсиз ҳарбий харажатлар, чет элдан катта миқдорда қурол сотиб олиш валюта запасларини ҳалокатли равишда камайиб кетишига, пулнинг қадрсизланишининг ўсишига олиб келди.

Бироқ, Тель-Авивнинг экспансионистик қарашларга берилган ҳукмдор доиралари, ўзларининг барбод бўлган босқинчилик сиёсатларига маҳкам ёпишиб оляптилар. Улар Яқин Шарқ конфликтини тинч йўл билан бартараф қилишни истамаяптилар. Тель-Авивда авж олдирилаётган пропагандистик кампаниядан кутилган мақсад ҳам адолатли тинчликка олиб борувчи йўлга яна битта ғов қўйишдан иборатдир.

О. ДЕМЕНКО,
(АПН).

ФРУНЗЕДА ОЧИЛАДИГАН II ХОТИН-ҚИЗЛАР СПАРТАКИАДАСИ ОЛДИДАН

Бу йил Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари ёш хотин-қиз спортчилари ҳаётида катта воқеа бўлиб қолади. Яна икки ойдан сўнг, Қирғизистон ССР пойтахти Фрунзеда II спартакиада стартга чиқади. Бугунги кунда республикаларда қизғин тайёргарлик кетмоқда. Қуйидаги материалларда биз республика спорт шарафини ҳимоя қилишга тайёрланаётган спортчилар ҳақида ҳикоя қиламиз, уларга сўз берамиз.

СУРАТДА: физкультура институтининг IV курс студенти Фароғат Йўлдошева. Иккинчи разрядли гимнастикачи Фрунзеда ўтказиладиган II спартакиадага тайёргарлик кўрмоқда.

У. ШОҲАФИЗОВ фотоси.

АНИҚ МАҚСАД БЎЛСА...

Мендан, кўпинча спортда бундай юқори натижага қисқа вақт ичида қандай қилиб эришдингиз, деб сўрашади. Бу саволга жавоб бериш учун кўп ўйлаб ўтирмайман ва киши доим изланишда бўлса, олға интилиш кўзлаган мақсадига албатта етади, деб жавоб бераман.

Қалбимда спортга илк бор муҳаббат уйғонганда 13 ёшда эдим. Мактаб физкультура коллективи орзуимни амалга оширишда муҳим босқич бўлиб хизмат қилди. Худди мана шу билим даргоҳида мен спорт алифбесини варақладим. Бу йўлда муваффақият қозондим, муваффақиятсизликка учрадим. Ютганимда мағрурланмасликка, ютқазганимда тушкунликка тушмасликка мени республикада машҳур енгил атлетикачиларни тарбиялашда ўз меҳнатини сингдирган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган тренер Виктор Илларионович Боришев ўргатди.

Виктор Илларионович билан дўстлигимиз 1966 йилда Ўзбекистон Давлат физкультура институти студенти бўлганимдан кейин яна ҳам мустаҳкамланди. Дарсдан сўнгги бўш вақтларни биз у билан сакраш секторларида ўтказдик. Мамлакатдаги энг кучли сакровчиларнинг машғулотлар графигини кунт билан ўрганардик.

1969 йилда енгил атлетика бўйича СССР кубоги «Известия» газетаси соврини учун ўтказилган мусобақаларда тренер иккимиз меҳнатимиз самарасини кўрдик. Чирчиқлик машҳур спортчи, спорт мастери Людмила Жукова билан бўлган ғолиблик баҳсида 168 сантиметр баландликдан ошиб ўтдим. Бу натижа мен учун икки томонлама қувончли эди. Биринчи томондан ғолиб чиққаним бўлса, иккинчи томондан спорт мастери нормасини бажарган эдим.

Барча қатори, спортчининг ҳам ўз мақсади бўлади. 1969 йил охирларида мен ҳам ўз олдимга 14 йилдан бери ўзгармай келаётган республика рекордини янгилашни мақсад қилиб қўйгандим. Бу режани амалга ошириш осон эмаслигини яхши билардим. Шу туфайли, машғулот графигимни янги устозим — республикада энг кучли сакровчилардан бири Герман Кутянин билан қараб чиқдим.

Шу йил май ойида Фрунзе шаҳрида ўтказилган Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари енгил атлетикачиларининг «Дўстлик» матч-учрашуви ваъдамнинг қандай бажарганлигимни кўрсатди. Мен 177 сантиметр белгидан ошиб ўтиб, СССР халқларининг II спартакиадасида ғолиб чиққан ҳамшаҳаримиз Валентина Баллоднинг республика рекордини 3 сантиметрга яхшиладим.

Эришилган ютуқ билан чегараланмасликни жуда яхши тушунаман. Чунки яна икки ойдан сўнг Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари ёш хотин-қиз спортчиларининг II спартакиадаси байроғи кўтарилади. Республикамиз спорт шарафини муносиб ҳимоя қилиш, унинг обрўсини янги-янги ғалабалар билан бойитиш эзгу ниятим.

Валентина ЧУЯКОВА
спорт мастери.

Изланишлар зое кетмади

Ростини айтганда, ҳозирги пайтда сузиш билан шуғулланаётган ёшларга ҳавасим келади. Улкан, ёруғ сузиш ҳовузлари улар ихтиёрида. Бундан йигирма йиллар муқаддам, мен сузиш секциясига ёзилган кезларимда аҳвол бутунлай бошқача эди. Ёки аниқроғи, спорт базалари ҳамда малакали тренерлар етишмасди.

Ўз спорт фаолиятимни бошлаганимга ҳам мана 20 йил бўлибди. Бу давр ичида юз берган ўзгаришларни тасаввур қилиб кўриш қийин. Дастлаб биргина пойтахтда сув спорти саройи бўлган бўлса, эндиликда областларда, йирик-йирик саноат корхоналарида сузиш ҳавзалари мавжуд.

Орзунинг қаноти бўлади, дейишади. Чунки, орзу кишини ҳамма вақт олға ундайди, изланишга даъват этади. Мен ҳам ёшлигимда физкультура ўқитувчиси бўлишни орзу қилгандим. Бунга эришиш эса осон эмаслигини ҳам яхши англардим. Шу туфайли, қунт билан ишладим. Ўзбекистон Давлат физкультура институтига кирганимдан сўнг, авваллари масаланинг фақат бир томони ҳақида ўйлаганим маълум бўлди. Аудиторияларда олган билимимни спорт майдончаларида мустаҳкамлаганимдан сўнг, менда фақат тарбиячи бўлишгина эмас, балки спортчи бўлиш истаги ҳам туғилди. Шу мақсадда, шуғулланиб сузиш бўйича республика терма командаси составига киришга муваффақ бўлдим ва СССР халқларининг I ва II спартакиадаларида қатнашдим.

Институтда ўқиш мен учун шаклланиш бўлиб хизмат қилди. Худди мана шу билим даргоҳида мен тарбиячи учун муҳим бўлган сифатларни ўзлаштиришга ҳаракат қилдим. Изланишларим зое кетмади. Институтни битирганимдан кейин сузиш бўйича тренер бўлиб ишлай бошладим.

Шогирд ютуғи устоз ютуғи ҳамдир, дейишади. Дарҳақиқат шундай. Спорт мастери Лида Крутикова, мастерликка номзодлар Ольга Борисенко, Виктор Харитонов, ёш спортчилар Карима Аҳмаджонова, Люда Лобова ва бошқалар қандай ютуққа эришмасинлар, уларнинг қувончларига шерикман.

Х. НОРМАТОВА,
Митрофанов номидаги сув спорти саройи сузиш секциясининг тренери.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари ёш хотин-қиз спортчиларининг иккинчи спартакиадасида беллашувларига Тошкент уйсозлик комбинатининг баскетболчилари қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар.

СУРАТДА: команда аъзолари машғулот пайтида. Н. Надеждин фотоси.

Ирода туфайли

Худди кечагидек ёдида. Клара ўшанда саккизинчи синфда ўқир эди. У ўқийдиган 46-мактаб «Спартак» стадионининг ёнгинасида бўлгани учун мактабдан бўш вақтини стадионда спорт мусобақаларини томоша қилиш билан ўтказарди.

Клара енгил атлетикачи бўлишни орзу қиларди. Бироқ, спорт жамиятида иш оғиб бораётган секцияга қандай қилиб ёзилишни билмасди. Буни қарангки, тасодиф ёрдамга келди. Бир куни стадионда ўз тенги ёшларнинг машғулотини кузатиб ўтириб, югуриш йўлкасини трибуналардан ажратиб турган тўсиқ олдига қандай келиб қолганини пайқамай қолди. Икки кўзи машқ қилаётганларда бўлгани учунми, олдига келган аёлни сезмади ҳам. «Қизим, ўт, ўтавер», деган гапларини эшитмади ҳам.

—Югуришни хоҳлайсанми, қизим?

Иккинчи марта берилган бу саволдан кейингина, Клара ўзига келди ва шоша-пиша.

—Бўлмасам-чи, —деб юборди.

—Ундай бўлса, танишайлик, — деди аёл,— Светлана Сергеевна Павлова.

—Клара, — ийманибгина исмини айтди у.

Худди шу кундан бошлаб, Светлана Сергеевна билан Клара Раҳимжонова ўртасида устоз ва шогирд деб аталмиш дўстликка асос солинди.

Ниҳоят, машқлар ҳам бошланди.

Қизининг ҳар куни ўқишдан сўнг оқ шиппагини қоғозга ўраб чиқиб кетиши онаси Саломат опани ташвишлантирмай қолмасди.

—Саккизинчи синфда ўқиётган қиз бўлса, — ўйларди она, — наҳотки ҳали ҳам болалигини қўймаса. Кўрган-билганлар нима дейишади ахир?! У ўз ташвишига умр йўлдоши Тошканбой ака ҳам шерик бўлади, деб ўйлаганди, бироқ кутганича бўлиб чиқмади.

—Боланинг кўнгли нозик бўлади, — деди ота, — у бу деб ўтирма тағин, қўявер, бир кунмас-бир кун югуришдан чарчаганда қуйилиб қолади.

Аммо, ота-она ўйлагандек бўлмади. Йил ўтган сайин, Кларада спортчи бўлиш иштиёқи тобора қаттиқроқ алангаланарди. «Спартак» жамиятида олган билимларини мустаҳкамлаш мақсадида мактабни битиргач, физкультура институтига кириш имтиҳонларини топширди.

Клара Раҳимжонова учун 1968 йил —шонли Ленин комсомолининг ярим асрлик юбилейи йили ҳар жиҳатдан унутилмас бўлиб қолди. У худди шу йили Ўрта Осиё ва Қозоғистон Республикалари ёш хотин — қиз спортчилари спартакиадасида республика спорти шарафини ҳимоя қилиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Юбилей йили Раҳимжонова учун янги мавсум бўлди. Қарийб бир ярим йиллик танаффусдан сўнг, у яна сакраш секторида — «Буревестник» спорт жамияти Тошкент шаҳар советининг биринчилигида стартга чиқди ва фахрли иккинчи ўринни эгаллади.

Бу йил Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари ёш хотин-қиз спортчилари ҳаётида катта воқеа — яъни Фрунзе шаҳрида иккинчи спартакиада бўлади. Унда иштирок этиш ҳар бир хотин-қиз спортчи учун катта бахт.

Инсон иродаси пўлатдан ҳам мустаҳкам дейишади. Бу нақлга қўшилмай илож йўқ. Чунки Клара ана шу ирода туфайли, катта қийинчиликларни босиб ўтди. Яна машаққатли кураш йўлига чиқди.

Т. ЎРИНБОЕВ.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

● Текинхўрлик, безорилик ва ичкиликбозликка шафқат йўқ!

ЖИНОЯТНИНГ РАҲНАМОСИ

Шаҳримизда ичкиликбозлик, безорилик ва текинхўрликка қарши кураш оммавий тус олганидан буён арокхўрлар, қилиғи совуқ безорилар борган сайин камаймоқда.

Аммо ҳамон ичкиликбозлик туфайли эл олдида шарманда бўлаётганлар йўқ эмас. Қонун уларни қаттиқ жазоламоқда.

Собир Сотиболдиев ёши қирқ бешга чиққан бўлса ҳам, маҳаллада ичкиликхўрлик билан ном қозонган эди. У ихтисослаштирилган йўл қурилиш бошқармасида ғишт терувчи бўлиб ишлар эди. 1943 йилда ҳам қамалиб чиққанди.

Сўнгги йилларда унинг эски «касали» қўзиб, яна ароққа ружу қўйди. Қўни-қўшниларга, хотин-бола чақасига тинчлик бермай қўйди. Охири, 1968 йили касалхонага ётиб, ичкиликка қарши даволанишга мажбур бўлди. Атрофдагилар уни энди эсини таниб қолса керак, деб умид қилган эдилар.

Афсуски, натижа бундай бўлмади. Собир шу йил 16 май куни кечқурун уйига маст бўлиб келди. Хотини Мамлакат, жонидан тўйганини, қўни-қўшни олдида изза бўлаётганини айтганида, Собир уни калтаклай бошлади. Мамлакат кўчага қочиб чиқди. Бунга ҳам кифоя қилмаган Собир уйига қайтиб кириб, катта ўғли Собитни пичоқ олиб қувлашга тушди. Шу пайт, қўшниси Тўлқин Аҳроров ўртага тушмаганида, бир кори-ҳол бўлиши мумкин эди. Тўлқин унинг қўлидан пичоқни тортиб олди. Лекин Собир бу билан ҳам тинчимади. Ўғли дор ўйнаш учун ўрнатиб қўйган турникдаги ломни кўтариб кўчага югурди. Бу сафар бошқа қўшниси Мўминга дуч келди. Мўмин инсофга чақирганида Собир уни деворга тираб, темир ломни кўкрагига санчмоқчи бўлди. Кўпчилик бўлиб, уни бир амаллаб тинчитишди.

Судда Собир Сотиболдиев қўйдек ювош бўлиб қолди. Менда айб йўқ, ўша куни уч шиша вино ичган эканман, деб кечирим сўрашга тушди. Аввало, ҳеч ким уни вино ичишга мажбур қилгани йўқ. Қолаверса, кап-катта одам ҳар қандай жиноят ичкиликдан келиб чиқишини аллақачон билиши керак эди. Октябрь район халқ суди жиноятчини олти йил озодликдан маҳрум этишга қарор қилди.

Жиноятчи ўз қилмишига яраша жазо олади. Тавбасига таянади. Лекин унинг беш боласи нима қилади? Ахир, Собир Сотиболдиев фақат ўзинингина эмас, болаларининг ҳам юзига қора суриди-ку.

Ароққа ружу қўйган бошқа баъзи бир ичкиликхўрлар ҳам бу совуқ илонни ютиш олдида аксарият жиноятнинг ичкиликдан бошланишини ўйласалар ёмон бўлмайди.

ШАҲРИМИЗГА ДОҒ ТУШИРАЁТГАНЛАР

Майда безорилиги учун жазоланганлар

Ханнанов Ш. С. 1929 йилда туғилган. 5-автопарк слесари. Маст ҳолида уйида жанжал кўтариб сўкингани ва қўшниларнинг оромини бузганлиги учун ўн суткага қамалди.

Авличев В. А. 1933 йилда туғилган. «Миконд» заводининг қоровули. Маст ҳолида уйида жанжал кўтарганлиги учун ўн суткага озодликдан маҳрум этилди.

Ҳушёрхонада тунаганлар

Семёнов В. И. 1928 йилда туғилган. «Гордорстройремонт» трестининг 3-ремонт қурилиши бошқармасининг машинисти.

Орлов А. Н. 1919 йилда туғилган. Пластмасса буюмлари заводининг электромонтёри.

Алясин Г. В. 1930 йилда туғилган. 1-троллейбус депосининг слесарь-автомеханиги.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 30 | VII да **Менинг жаннатим** (қишки бинода), 31 | VII да **Ажаб савдолар.**

Кино

30 ИЮЛДА

ҚИШКИ БИНОДА

Қизлар фитнаси — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА», «СПУТНИК» (кечқурун).

Оқ бўрилар— «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «МОСКВА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (кечқурун).

Сайҳа (2 серия)—НАВОИЙ номли (кечқурун).

Гул ва тош — САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади)

Оқ бўрилар—«ФЕСТИВАЛЬ», **Қизлар фитнаси**—«ХИВА», **Кашмирдаги севги**—«РАКЕТА»,

31 ИЮЛДА

ҚИШКИ БИНОДА

Оқ бурилар—«ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Қизлар фитнаси —«МОСКВА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз 3, 5 ва кеч 7 да).

Тошдаги достон (кундуз соат 12, 5 яримда), **Сайҳа** (кундуз соат 2,40 ва кеч 8.20 минутларда): —НАВОИЙ номли.

Буваси тушмагурей—«ВОСТОК» ((кундуз ва кечқурун).

Чўри—«ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош—САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 3, кеч 6, 8,45 минутда).

Ҳалоскорлик —«МОСКВА» (кундуз соат 3 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади)

Қизлар фитнаси—«ХИВА», **Оқ бўрилар**—«ФЕСТИВАЛЬ», **Кашмирдаги севги**—«РАКЕТА»,

ТОШКЕНТ ШАҲАР АПТЕКАЛАР БОШҚАРМАСИ

Пролетарский кўчаси, 4 уй, 7 подъезд (телефонлар: 33-75-06, 33-31-55) **га**

КЎЧИБ ЎТДИ

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

30 ИЮЛДА

М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ ЎЗБЕК АШУЛА ВА РАҚС «ШОДЛИК» АНСАМБЛИ ВА СОЛИСТЛАРИНИНГ

КАТТА КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР: Ўзбекистон ССР халқ артисти Кундуз МИРКАРИМОВА, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Камтар ОТАБОЕВ, VI жаҳон фестивалининг лауреати Анвар РУСТАМОВ;

СОЛИСТЛАР: Алижон ҲАСАНОВ, Сора ШУКУРОВА, Қизлархон ДУСТМУҲАМЕДОВА, Шариф ҚУРБОНОВ, Назрулла ЁҚУБОВ, Дилфуза ЖАББОРОВА ва бошқалар.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

ТОШКЕНТ АВТОМОБИЛЬ ЙЎЛ ЎҚУВ КОМБИНАТИ

ҳаваскор автомобиль ҳайдовчилари тайёрлайдиган курсга

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати—2 ой.

Машғулотлар — 3 августда бошланади в ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олиб борилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Байнал-Минал кўчаси, 53 уй (12, 13, 48, 36, 32, 34, 29 автобуслар, 4, 9, 11, 15 трамвайларнинг «Оқтепа» бекати).

«ГЛАВСРЕДАЗИРСОВХОЗСТРОЙ»НИНГ
«ПРОМСТРОЙМАТЕРИАЛЫ» ТРЕСТИГА

ревизия ишлари бўйича бош бухгалтер ўринбосари, бухгалтер, катта иқтисодчи, техника бўлимига бошлиқ, катта инженер ва инженер, катта инженер —электрчи, катта инженер-механик, инженер-қурувчи, малакали машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ғалаба кўчаси, 1 уй, 2-қават, кадрлар бўлими. (40 автобуснинг «ГСКБ» бекати).

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»
«ОТДЕЛСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТЕХНОЛОГИК КОМПЛЕКТАЦИЯСИ ВА ТАЪМИНОТИ БОШҚАРМАСИ

Нормадан ортиқ бўлган ва неликвидли пардозлаш-қурилиш материалларини

СОТАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент-25, Парфюмерная кўчаси, 16 «а» уй. Телефон №55-06-84.

«УЗГИПРОМЕСТПРОМ»ГА

Олий ва ўрта махсус маълумотга эга бўлган бош мутахассислар, лойиҳа бош инженерлари, группа раҳбарлари, катта инженерлар, инженерлар, катта техниклар, техниклар, водопровод ва канализация, иситиш ва вентиляция, электр таъминоти, иссиқлик механикаси ва газ таъминоти бўйича технологлар архитекторлар (олий ва ўрта махсус маълумотга эга бўлган) **машинисткалар, корректорлар, нусха туширувчилар, муқовачилар**

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент, 1 май кўчаси, 20 уй. (2, 3, 16 трамвайларнинг «Пушкин кўчаси» бекати).

Телевизор

30 ИЮЛЬ
ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.25 Кўрсатувлар программаси. Рус тилида: **18.30** Телевизион янгиликлар **18.45** Ўсмирлар учун Тошкент Давлат университетидан репортаж. **19.25** «Елкама-елка» Бадиий фильм. Ўзбек тилида: **20.45** Телевизион янгиликлар. **21.00** Ўзбек куйларидан концерт. **21.30** «Сиҳат-саломатлик» Тележурнал. **22.00** Ў. Умарбеков. «Одам бўлиш қийин». Телевизион спектакль премьераси. 1-қисм.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
ДЎСТЛИК ЭКРАНИ

18.00 Янгиликлар панорамаси. **18.20** Пионер ёзи. **19.00** Шеърият мухлисларига. **19.30** Эстрада концерти.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Кўрсатувлар программаси. **20.05** Янгиликлар. **20.15** Рангли телевидение. Концерт. **21.00** Янгиликлар **21.05** Социализм дунёси. **21.35** Киножурнал. **21.45** Цирк студиясида. Концерт. **22.30** «Гаровга тикилган ҳаёт». Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 14-серияси. **23.30** «Вақт» информацион программаси. **24.00** Бутуниттифоқ ва Халқаро конкурслари лауреатлари концерти. **00.45** Рангли телевидение. И. Ульяновнинг ижодий кечаси. **02.00** Бадиий гимнастика бўйича халқаро мусобақалар. СССР—ЧЕХОСЛОВАКИЯ (ёзиб олинган). **02.45** Янгиликлар, кўрсатувлар программаси. **02.55** Москва кўрсатувларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: **20.00** «Гехард» Телефильм. Рус тилида: **20.20** «Ленин чақириқларига жавобан» Хужжатли фильм. **21.10** Беранже қўшиқлари. **21.40** «Иван Грозний». Бадиий фильмнинг 2-серияси.

31 ИЮЛЬ
ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 18.30 Телевизион янгиликлар. **18.45** «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ўзбекистон комсомоли». **19.20** «Пропагандист» программаси. **19.50** «Эфир-4» музика тўлқинида. **20.40** Кўрсатувлар программаси.

Ўзбек тилида: 20.50 Телевизион янгиликлар. **21.05** Реклама. **21.10** «Шарқ юлдузи» журнали саҳифаларида. 22.00 «Олтин водий» программаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 Кўрсатувлар программаси. **13.05** Янгиликлар. **13.15** Рангли телевидение. «Усталар шаҳри». Бадиий фильм. **14.35** Ўқувчилар учун. «Ёшлар фестивали». «Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида Озарбайжон ССР ўқувчилари куни. Бадиий ҳаваскорлар коллективларининг концерти. **15.35** Янгиликлар. **15.40** Москва кундузги кўрсатувларининг охири.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
ЎҚУВ КЎРСАТУВЛАРИ ПРОГРАММАСИ

Ўзбек тилида: 18.00 Абитуриентлар учун. Математика. **18.40** Абитуриентлар учун. Физика.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.15 Кўрсатувлар программаси. **19.20** Янгиликлар. **19.30** Рангли телевидение. От спорти бўйича СССР чемпионати. **20.30** «Ўз орзулари қонуни билан». Ҳужжатли фильм. **21.00** Янгиликлар. **21.05** Рангли телевидение. Болалар учун. «Қувноқ шаҳарча». **21.30** КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари —ҳаётга! **23.30** Балет билан танишув. Л. Делиб. «Коппелия» балети Танаффус вақтида «Вақт» информацион программаси. **02.00** Рангли телевидение. От спорти бўйича СССР чемпионати (ёзиб олинган). **02.45** Янгиликлар, кўрсатувлар программаси. **02.55** Москва кўрсатувларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.00 «Ленин ордени». Ҳужжатли фильм (ўзбек тилида).

Рус тилида: 20.10 «Ураллик уч баянист». Рамо. Рақслар ва куйлар. **20.50** «Ишонинг менга, одамлар». Бадиий фильм.

Тошкент оқшоми 4 бет.
30 ИЮЛЬ, 1970 й.

«Вечерний Ташкент» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй. Редакция телефонлари: Коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари 33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар—33-27-22 партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари, 33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари—33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар—33-27-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари—33-27-57, саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари—33-27-03, ахборот бўлими —33-28-95 эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579. НАШР 3066. Р—00866.